

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
«ИНТЕРНАУКА»

Сборник тезисов научных трудов

**XXXII МЕЖДУНАРОДНАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:**

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ»**

«31» июля 2018

Збірник тез наукових праць

**XXXII МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ:**

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ»

«31» липня 2018

Abstracts of scientific papers

**XXXII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE:
«ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE»**

July 31, 2018

Санкт-Петербург–Астана–Киев–Вена
2018

ББК 20
УДК 001
А-43

Актуальные проблемы современной науки: сборник тезисов научных трудов XXXII Международной научно-практической конференции (Санкт-Петербург–Астана–Киев–Вена, «31» июля 2018 года) / Международный научный центр, 2018. — 64 с.

В сборнике представлены материалы XXXII Международной научно-практической конференции: «Актуальные проблемы современной науки».

Материалы публикуются на языке оригинала в авторской редакции.

Редакция не всегда разделяет мнения и взгляды автора. Ответственность за достоверность фактов, имен, географических названий, цитат, цифр и других сведений несут авторы публикаций.

При использовании научных идей и материалов этого сборника, ссылки на авторов и издания являются обязательными.

© Авторы статей, 2018
© Международный научный центр, 2018
© Международный научный журнал
«Интернаука», 2018

Редакционная коллегия

Глава редакционной коллегии: **Тарасенко Ирина Алексеевна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Заместитель главы редакционной коллегии: **Коваленко Дмитрий Иванович** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Заместитель главы редакционной коллегии: **Золковер Андрей Александрович** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Румянцев Анатолий Александрович** — доктор технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Сергейчук Олег Васильевич** — доктор технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Беликов Анатолий Серафимович** — доктор технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Мельник Виктория Николаевна** — доктор технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Наумов Владимир Аркадьевич** — доктор технических наук, профессор (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Луценко Игорь Анатольевич** — доктор технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Пахрутдинов Шукридин Илесович** — доктор политических наук, профессор (Республика Узбекистан)

Член редакционной коллегии: **Степанов Виктор Юрьевич** — доктор наук по государственному управлению, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Дегтярь Андрей Олегович** — доктор наук по государственному управлению, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Дегтярь Олег Андреевич** — доктор наук по государственному управлению, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Колтун Виктория Семеновна** — доктор наук по государственному управлению, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Щербан Татьяна Дмитриевна** — доктор психологических наук, профессор, Заслуженный работник образования Украины, ректор Мукачевского государственного университета (Украина)

Член редакционной коллегии: **Цахаева Анжелика Амировна** — доктор психологических наук, профессор (Российская Федерация, Республика Дагестан)

Член редакционной коллегии: **Сунцова Алеся Александровна** — доктор экономических наук, профессор, академик Академии экономических наук Украины (Украина)

Член редакционной коллегии: **Денисенко Николай Павлович** — доктор экономических наук, профессор, член-корреспондент Международной академии инвестиций и экономики строительства, академик Академии строительства Украины и Украинской технологической академии (Украина)

Член редакционной коллегии: **Кухленко Олег Васильевич** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Чубукова Ольга Юрьевна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Драган Елена Ивановна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Захарин Сергей Владимирович** — доктор экономических наук, старший научный сотрудник, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Скрипник Маргарита Ивановна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Ефименко Надежда Анатольевна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Мигус Ирина Петровна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Смолин Игорь Валентинович** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Шинкарук Лидия Васильевна** — доктор экономических наук, профессор, член-корреспондент Национальной академии наук Украины (Украина)

Член редакционной коллегии: **Гоблик Владимир Васильевич** — доктор экономических наук, кандидат философских наук, доцент, Заслуженный экономист Украины (Украина)

Член редакционной коллегии: **Заруцкая Елена Павловна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Вдовенко Наталия Михайловна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Копилюк Оксана Ивановна** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Ниценко Виталий Сергеевич** — доктор экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Шевчук Ярослав Васильевич** — доктор экономических наук, старший научный сотрудник, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Рамский Андрей Юрьевич** — доктор экономических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Мухсинова Лейла Хасановна** — доктор экономических наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Задерей Петр Васильевич** — доктор физико-математических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Байчоров Александр Мухтарович** — доктор философских наук, профессор (Республика Беларусь)

Член редакционной коллегии: **Ильина Антонина Анатольевна** — доктор философских наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Сутужко Валерий Валериевич** — доктор философских наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Стеблюк Всеволод Владимирович** — доктор медицинских наук, профессор криминалистики и судебной медицины, Народный Герой Украины, Заслуженный врач Украины (Украина)

Член редакционной коллегии: **Щуров Владимир Алексеевич** — доктор медицинских наук, профессор, главный научный сотрудник лаборатории коррекции деформаций и удлинения конечностей (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Свиридов Николай Васильевич** — доктор медицинских наук, главный научный сотрудник отдела эндокринологической хирургии, руководитель Центра диабетической стопы (Украина)

Член редакционной коллегии: **Иоелович Михаил Яковлевич** — доктор химических наук, профессор (Израиль)

Член редакционной коллегии: **Сопов Александр Валентинович** — доктор исторических наук, профессор (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Свинухов Владимир Геннадьевич** — доктор географических наук, профессор (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Сенотрусова Светлана Валентиновна** — доктор биологических наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Кузава Ирина Борисовна** — доктор педагогических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Бабина Юлианна Ивановна** — докторантка (Республика Молдова)

Член редакционной коллегии: **Коньков Георгий Игоревич** — кандидат технических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Русина Юлия Александровна** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Белялов Талят Энверович** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Сибирянская Юлия Владимировна** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Щепанский Эдуард Валерьевич** — кандидат экономических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Криволапов Василий Сергеевич** — кандидат экономических наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Саньков Петр Николаевич** — кандидат технических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Артюхов Артем Евгеньевич** — кандидат технических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Филева-Русева Красимира Георгиева** — кандидат психологических наук, доцент (Республика Болгария)

Член редакционной коллегии: **Баула Ольга Петровна** — кандидат химических наук, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Вавилова Елена Васильевна** — кандидат сельскохозяйственных наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Вицентий Александр Владимирович** — кандидат математических наук, доцент (Российская Федерация)

Член редакционной коллегии: **Мулик Екатерина Витальевна** — кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент (Украина)

Член редакционной коллегии: **Олейник Анатолий Ефимович** — кандидат юридических наук, профессор (Украина)

Член редакционной коллегии: **Химич Ольга Николаевна** — кандидат юридических наук (Украина)

Член редакционной коллегии: **Фархитдинова Ольга Михайловна** — кандидат философских наук (Украина)

Содержание

СЕКЦИЯ 1. АРХИТЕКТУРА.....	9
Александрова Наталья Игоревна «Современное» строительство.....	9
СЕКЦИЯ 2. КУЛЬТУРОЛОГИЯ.....	13
Задорожна Оксана Володимирівна Аналіз явища колекціонування в концепції Дж. Кліффорда	13
СЕКЦИЯ 3. ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ	19
Будянський Дмитро Васильович, Манько Олена Олександрівна Значення творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи	19
СЕКЦИЯ 4. ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ.....	23
Дуднік Андрій Сергійович Методи обчислення потужності для визначення відстані між об'єктами на основі падіння рівня сигналу.....	23
Малаксиано Николай Александрович О повышении устойчивости показателей работы оборудования	25
СЕКЦИЯ 5. ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И СПОРТ	29
Дмітрієва Ніколь Субханівна Умови досягнення позитивного фізичного зрушення від занять класичною аеробікою.....	29
СЕКЦИЯ 6. ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ.....	33
Рамантова Ольга Вячеславовна К вопросу о реализации коммуникативно-прагматических установок англоязычных рекламных текстов о путешествиях	33
Трегубчак Алина Викторовна Теоретическое осмысление понятия сравнения в рамках филологии и других гуманитарных наук.....	38
СЕКЦИЯ 7. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ	42
Козакевич Ольга Романівна Міжнародна валютна ліквідність: сутність, структура та показники...42	42

Содержание

Маслов Олег Геннадьевич	
Источники финансирования стартапа	44
Сапрыкина Наталья Венедиктовна	
Актуальные проблемы управления человеческими ресурсами.....	47
Тищенко Станіслав Вадимович	
Економічні системи та їх класифікація	51
СЕКЦИЯ 8. ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ.....	59
Волоніц Олена Сергіївна	
Елементи засади змагальності сторін у кримінальному процесі	59

Секция 1. АРХИТЕКТУРА

Александрова Наталья Игоревна
*магистрант кафедры архитектуры
Липецкого государственного технического университета
г. Липецк, Россия*

«СОВРЕМЕННОЕ» СТРОИТЕЛЬСТВО

Строительство высотных жилых домов из дерева — эта тенденция, набирающая все большую популярность. Технологии деревянного строительства постоянно совершенствуются, и уже сейчас мы можем сделать вывод, что строить из дерева — это быстро, надежно и безопасно.

Одной из технологий возведения многоэтажных деревянных зданий является строительство из крупногабаритных перекрестно-клееных панелей. По своей структуре перекрестно-клееные панели — это деревянные панели, состоящие из перекрестно расположенных пиломатериалов хвойных и лиственных пород (рис. 1). Они состоят из нескольких слоев (чаще всего 3). Соединение пиломатериалов происходит под высоким давлением с помощью полиуретанового клея. Параметры панелей разнообразны: доходит до того, что одна панель может выступать фасадом дома с одной стороны.

Выемки для окон, дверей, коммуникаций в панели формируются на заводе в процессе производства. На строительном участке остается только собрать все элементы. Процесс идет гораздо легче и быстрее, чем при возведении традиционных железобетонных многоэтажек (рис. 2).

Проанализировав строительство высотных зданий из CLT-панелей, получились следующие данные: на строительство 8–10 этажного деревянного здания уходит 9–10 недель, при этом на строительной площадке трудятся четыре строителя и один подъемный кран. Трудятся они несколько дней в неделю. Эти перерывы в работе связаны с поэтапным подвозом панелей. В итоге, получается примерно 3 рабочих

Рис. 1. CLT-панели. Вид строительной площадки

дня на этаж — примерно в таком темпе шло строительство здания на улице Мюррей-гроув в Лондоне (рис. 2). Это один из первых реализованных проектов деревянного домостроения большой высоты (30 метров) в мире.

Кроме скорости, возведение многоэтажных домов из древесины отличает чистота стройплощадки и относительная тишина монтажного процесса.

Самые большие нагрузки в конструкции возникают в стыках между панелями стен и в местах примыкания к стенам перекрытий. Панели соединяются друг с другом при помощи штифтов, стальных пластин и ряда поставленных крест-накрест шурупов.

Данные панели обладают высокой несущей способностью и прочностью: данная технология сопоставима с возможностями каменных или бетонных стен; выдерживает сейсмические колебания до 7,5 баллов, при этом не деформируются.

Одно из неоспоримых достоинств современных конструкций из CLT-панелей — это их сравнительная легкость при высокой несущей способности: небольшой вес облегчает транспортировку, снижает нагрузку на фундамент и ускоряет процесс монтажа.

Клееные панели обладают высокими акустическими качествами: у них значительно более высокая плотность, чем у массивного бруса, а допуски при подгонке на строительной площадке не превышают +/-5 мм, тогда как в железобетоне они составляют 10 мм. Такое плотное

прилегание увеличивает герметичность, сокращает тепловые потери и облегчает состыковку элементов конструкции.

Конечно же, стоит вопрос о пожарной безопасности многоэтажных деревянных зданий. Древесина безусловно горит, а сталь — нет, однако древесина обладает низкой теплопроводностью и может сохранять целостность структуры долгое время. (повышенная огнестойкость)

При прогреве древесины примерно от 280 °С на её поверхности образуется обуглившийся слой, который тлеет и изолирует собой сердцевину, осложняя поступление кислорода внутрь, что замедляет процесс горения. Тление массивной древесины происходит со скоростью около 0,5–0,8 мм в минуту: например, за 60 минут от 200-миллиметровой панели прогорит 30–50 мм внешнего слоя. Опасность обрушения наступает примерно при 500 °С, так как при этой температуре защитный угольный слой раскаляется и воспламеняется. Чем больше габариты, тем сложнее происходит возгорание и медленнее идет процесс горения.

Для предупреждения возгорания производится заводская обработка конструкций антипиренами.

На сегодняшний день появилась эта технология и в России, и даже известны случаи использования CLT панелей в строительстве, но пока что это единичные случаи, а не массовые. Проанализировав все достоинства CLT панелей можно сделать вывод, что данный материал является отличной альтернативой деревянного домостроения. На данный момент уже существует множество построек из данного материала.

Рис. 2. Здания на улице Мюррей-гроув в Лондоне

Литература

1. Родионова Е. С., Попова Г. Н., Складнев А. И. Альтернативные методы строительства / Е. С. Родионова, Г. Н. Попова, А. И. Складнев // Тенденции развития современной науки сборник тезисов докладов научной конференции студентов и аспирантов Липецкого государственного технического университета: в 2 — х частях. — 2017. — С. 457–459.

2. Складнев А. И, Шкатова М. В. Вопросы внедрения принципов энергоэффективности в жилые здания на примере г. Липецка/ А. И. Складнев, М. В. Шкатова// Сборник статей по материалам IV международной научно-практической конференции № 2(50), Новосибирск. Издательство АИС «Сиб АК», 2016. — с. 158–165.

3. Коростелева Ю. А., Рогатовских Т. М. Проблемы развития нетрадиционной энергетики в строительстве / Ю. А. Коростелева, Т. М. Рогатовских // Тенденции развития современной науки сборник тезисов докладов научной конференции студентов и аспирантов Липецкого государственного технического университета: в 2-х частях. Липецк. — 2017. — с. 394–395.

Секція 2. КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Задорожна Оксана Володимирівна
магістр

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ ЯВИЩА КОЛЕКЦІОНУВАННЯ В КОНЦЕПЦІЇ ДЖ. КЛІФФОРДА

Дж. Кліффорд описує систему «мистецтво-культура», в рамках якої мистецтво, що належить індивідам і колекціоновані ними предмети, стає точкою опори для культури, яку виражає абстрактна суспільна традиція. Він аналізує систему, використовуючи одночасно структурні й історичні техніки, і приходиться до висновку, що вона мала велике значення для формування «Західної суб'єктивності». Система, вважає Кліффорд, є відкритою і мінливою. Хоча вона трансформується у мистецтво, в об'єкт придбання і споглядання, сакральні і повсякденні предмети, що належать віддаленим культурам, вона також робить екзотичною місцеву культуру.

Кліффорд виводить тезу про те, що ми «колекціонуємо самі себе» [6, с. 5]. З точки зору історії антропології та сучасного мистецтва колекціонування слід розглядати одночасно як форму західній суб'єктивності і як мінливий набір інституціональних практик, що мають певні владні повноваження.

Автор звертається до праць попередників і стверджує: «Класичний аналіз західного власницького індивідуалізму, представлений Макферсоном, простежує виникнення і становлення в XVII в. образу ідеальної людської особистості як особистості власника, володаря-індивідуума, що знаходиться в оточенні накопичених їм об'єктів власності. Подібний ідеал характерний і для спільнот, що створюють і відтворюють власні культурні «самості». ... Ідентичність — не важливо, культурна або особистісна — припускає акти колекціонування, побудови з зібраного довільних систем цінностей і смислів. Подібні

системи, що регламентують і регламентовані, історично змінюються. Ніхто не вільний від їх впливу. ... Конструювання і консервація сфери автентичної ідентичності не можуть бути мимовільними і самодетермінованими — вони завжди тісно пов'язані з національною політикою, законодавчої сферою і змагаються формами кодування минулого і майбутнього» [6, с. 21].

Збирання певних предметів відображає наміри, в цілому властиві людству, колекції втілюють системи певних цінностей, винятків, підзаконних особистості сфер. Однак зовсім не є універсальними уявлення про збирання в якості накопичення власності, а також ідея ідентичності як різновиду багатства (що складається з предметів, знань, спогадів, досвіду).

Як вважає Кліффорд, меланезійський «велика людина» не є власником в тому сенсі, який надає цьому слову Макферсон, бо накопичення проводиться нею не з метою приватного володіння накопиченим, а для роздачі, перерозподілу. На Заході ж колекціонування давно вже перетворилося на певну стратегію нав'язування власної особистості, автентичності, власної культури.

Кліффорд також апелює до праць Сьюзан Стюарт. Дослідження, здійснене Стюарт, виявляє «структуру бажання», завдання якого — знову і знову намагатися подолати прірву, яка відділяє мову від досвіду, що її кодує. Стюарт досліджує певні повторювані стратегії, що використовуються людьми на Заході приблизно з XVI ст. Відповідно до неї, будь-яка художня мініатюра є втіленням буржуазного бажання «досвіду внутрішнього користування». Вона демонструє, яким чином колекції (особливо музеї) створюють ілюзію достатньої репрезентації світу, вириваючи предмети з їх особливих (культурних, історичних, інтерсуб'єктивних) контекстів і підміняючи цими предметами абстрактні цілісності (маска бамбара стає етнографічною метонімією культури Бамбара). Інша схема класифікації розробляється для зберігання або демонстрації якогось об'єкта таким чином, що реальність існування самої колекції і внутрішньо властивий їй порядок відсувають на задній план конкретну історію виробництва і присвоєння даного предмета.

У повній відповідності з ідеєю Маркса про товарний фетишизм, Стюарт стверджує, що в сучасному світі «ілюзія відносин між предметами займає місце соціальних відносин» [7, с. 25].

Так, конструювання змісту в процесі музейного класифікування і показу представляється публіці в якості його адекватної репрезентації. Темпоральність та внутрішньо властивий колекції порядок ніби усувають конкретну суспільну працю по її створенню цієї репрезентації.

Кліффорд стверджує: «Робота С. Стюарт представляє колекціонування і демонстрацію в якості значущих процесів формування західної ідентичності» [6, с. 31].

Колекційні артефакти, незалежно від того, чи будуть вони згодом в антикварних салонах, приватних вітальнях або в музеях етнографії, фольклору і образотворчого мистецтва, несуть в собі певну функцію в рамках капіталістичної «системи об'єктів». Завдяки наявності цієї системи конструюється ціннісна сфера і забезпечуються циркуляція артефактів. Об'єкти створюють структуроване середовище, підмінюють власною темпоральністю «реальний час» історичних процесів, в тому числі процесів виробництва.

Історія колекцій (що не обмежується музеями) має ключове значення для розуміння того, яким чином соціальні групи, які сприяли зародженню антропології й сучасного мистецтва, апропріювали екзотичні предмети, факти і значення.

Приблизно з початку ХХ ст. предмети, отримані з «незахідних» джерел, стали розподілятися на дві основні категорії: культурні артефакти, що мають наукове значення, і предмети мистецтва, що мають естетичну цінність. Інші ж — товари масового споживання і т.п. підлягали оцінюванню менш систематично: у кращому випадку вони демонструвалися на виставках технологічних інновацій або фольклору. Ці та інші елементи того, що може бути названо «системою сучасного мистецтва-культури» можуть бути зображені за допомогою наступної схеми.

Наслідуючи приклад Ф. Джеймсона, Кліффорд пропонує карту історично специфічних значень і інститутів. «Семіотичний квадрат» вказує на те, що «будь-яка бінарна опозиція за допомогою операції заперечення і подальшого синтезу може створювати широке поле термінів, які, однак, залишаються замкнутими в межах початкової системи» [6, с. 35].

Адаптуючи цю модель до завдань культурної критики, Джеймсон використовує семіотичний квадрат для виявлення «обмежень приватного ідеологічної свідомості» [6, с. 36], позначаючи концептуальні пункти, «за межі яких ця свідомість вийти не може, і всередині яких вона змушена осцилювати» [6, с. 36].

За допомогою заперечення початкова бінарна опозиція породжує чотири терміни (відносини). Встановлюються горизонтальні і вертикальні осі, а між ними — чотири семантичні області:

- 1) область автентичних шедеврів;
- 2) область автентичних артефактів;
- 3) область неавтентичних шедеврів;
- 4) область неавтентичних артефактів.

Велика частина предметів — старих і нових, рідкісних і звичайних, знайомих і екзотичних — можуть бути розміщені в одній з цих областей або між двома областями.

Система Кліффорда «мистецтво-культура» класифікує об'єкти і приписує їм відносну цінність. Вона попередньо встановлює «контексти» їх існування і можливість заміни одного контексту іншим. В ході регулярних позитивних переміщень відбираються артефакти і наділяються якостями цінності або рідкості, що найчастіше гарантується культурним статусом раритету або позитивною реакцією ринку культури. При цьому панівні визначення «красивого» і «цікавого» змінюються дуже швидко.

Досить регулярні переміщення в рамках системи (об'єкти переміщаються в обох напрямках) з'єднують області 1 і 2. Предмети, яким спершу приписувалася лише історична або культурна цінність (друга область), в якийсь момент можуть бути удостоєні статусу мистецтва. Рух у зворотному напрямку спостерігається тоді, коли художні шедеври контекстуалізуються культурно й історично.

Відбуваються також переміщення між верхньою (перші два контексти) і нижньою (третьою і четвертою контексти) половинами системи, причому частіше у висхідному напрямку. Товари з області 4 регулярно перекочовують в область 2, знаходячи статус рідкісних зразків чого-небудь і стаючи таким чином здобиччю колекціонерів (наприклад, старі зелені скляні пляшки з-під кока-коли).

Художні зображення гаїтян — наскрізь комерційно орієнтовані, далекі від автентичності і відносно недавні — перемістилися у сферу «мистецтва-культури» внаслідок їх асоціювання з областю 2 та їх оцінки не просто в якості робіт деяких художників, але самих гаїтян. Прямих переходів з четвертою в першу область бути не може.

Звичайними стали переміщення між областями 4 та 3 — наприклад, коли вироблений товар або технологічний артефакт підноситься як зразок особливої технічної винахідливості і майстерності. Іноді подібні предмети набувають статусу мистецтва, проникаючи з третьою областю в першу (меблі, машини та інше, що часто виставляється в Музеї сучасного мистецтва в Нью-Йорку).

Регулярні переміщення з третьою областю в першу. Різні форми антимистецтва (тобто мистецтва, що виставляє напоказ власну вторинність, неавтентичність) — цінуються і колекціонуються. Приклад, ріді мейд — банка супу Уорхола, пісуар Дюшана та інше.

Об'єкти області 3 — це потенційні складові художніх колекцій: вони незвичайні, різко відрізняються від звичних культурних зразків, ставлять себе поза ними.

Система «мистецтво-культура» виключає і маргіналізує різні залишкові контексти. Кліффорд згадує лише один з них, пов'язаний з тим, що категорії мистецтва і культури, технології і товарного світу є секулярними. «Релігійний» об'єкт може бути розцінений як зразок великого мистецтва (ікона Джотто), фольклорного мистецтва (декорації латиноамериканського храму) або як культурний артефакт (індіанське обрядове брязкальце). Його специфічна сила або сакральність без залишку переміщаються в сферу естетичного. Предметні системи мистецтва і антропологічні предметні системи інституціоналізовані і наділені владними повноваженнями, однак вони аж ніяк не є незмінними. Категорії красивого, культурного і автентичного схильні до змін. Необхідно лише чинити опір тенденції до самодостатності колекцій, до затемнення конкретних історичних, економічних і політичних процесів їх виробництва. В ідеалі історія створення та демонстрації самої колекції повинна бути невід'ємним аспектом будь-якої виставки [6, с. 46].

З цього приводу Кліффорд говорить: «В тому, що стосується демонстрації і сприйняття незахідних предметів, історична самосвідомість може відкрити механізм функціонування тих коштів, за допомогою яких антропологи, художники і відвідувачі виставок конструюють себе і світ навколо себе. На більш глибокому, особистісному рівні, за відсутності прагнення осягати об'єкти в якості культурних знаків або художніх образів, ми знову можемо повернути їм їх загублений статус фетишів — НЕ чужих фетишів (неодмінних індикаторів девіації), але фетишів своїх власних. Тоді артефакти Африки і Океанії знову стануть предметами чарівними, здатними хвилювати нас. І коли ми є свідками їх опору класифікуванню, вони нагадують нам про нашу власну розсіяність, відсутність самовладання, про хитрощі, які ми використовуємо, конструюючи світ» [6, с. 47].

Таким чином, розроблена Кліффордом система «мистецтво-культура» класифікує об'єкти і приписує їм відносну цінність. Вона попередньо встановлює «контексти» існування і можливість заміни одного контексту іншим. Кліффорд також аналізує екзотичне мистецтво і дитячі колекції. Дослідник стверджує — категорії красивого, культурного і автентичного схильні до змін.

Література

1. Бодрийяр Ж. Маргинальная система: коллекция / Система вещей // Ж. Бодрийяр. — М., 1995. — С. 72–89.
2. Груздов Е. Общие принципы коллекционирования / Е. Груздов [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://nubo.ru/beercap/info/theory.htm>
3. Калугина Т. П.. Художественный музей как феномен культуры. — СПб.: Петрополис, 2001. — С. 42.
4. Платонов Б. О. Основи оціночної діяльності: підручник / Б. О. Платонов. — К.: НАКККіМ, 2013. — С. 227.
5. Шпитковская Н. О чем говорит мировой рынок искусства / Н. Шпитковская [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://nardepjournal.com/article/2013/93/07.01.2015>. — Загол. з екрана.
6. James Clifford «On collecting art and culture». — The Visual Culture Reader. — 1998. — p. 94.
7. Stewart, S. On Longing: Narratives of the Miniature, the Gigantic, the Souvenir, the Collection, John Hopkins University Press, 1984.

Секція 3. ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

Будянський Дмитро Васильович
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Манько Олена Олександрівна
*магістрант
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Двадцять перше століття характеризується зростанням попиту на творчий потенціал людини, її здатність до самореалізації та творчого самовираження. Педагогічна практика загальноосвітньої школи засвідчує, що в процесі навчання вирішуються, в першу чергу, завдання, пов'язані із засвоєнням учнями необхідного обсягу знань, опануванням основами наук, набуттям досвіду певних способів діяльності тощо. В свою чергу, проблема виховання учня як творчої особистості наразі, як і раніше, не є пріоритетною.

У «Концепції нової української школи» зокрема зазначено, що в системі освіти центральне місце займає саме середня освіта, оскільки саме тут закладаються громадянські та моральні якості, і, у підсумку, формується особистість. Випускник сучасної школи — це цілісна, всебічно розвинена, здатна до критичного мислення особистість [7, с. 156]. На наш погляд, вирішення цього стратегічного завдання, не можливе без застосування творчих форм і методів

у навчально-виховному процесі, без спільної творчої діяльності вчителів та учнів.

Вирішення завдання щодо формування творчої особистості в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах залежить від створення та реалізації новітніх педагогічних концепцій.

Наш погляд, для розкриття змісту категорії «творча діяльність» та її особливостей логічно розглянути сутність та взаємозв'язок таких понять як «діяльність» і «творчість».

Аналіз психолого-педагогічних досліджень та практика вітчизняної освіти свідчать про велику кількість досліджень проблеми творчого розвитку особистості (Н. Барікова, Л. Виготський, Є. Ільїн, З. Левін, А. Лук, Я. Пономарьов, В. Роменець, С. Рубінштейн, О. Самарін, А. Спіркін, В. Сухомлинський, Б. Теплов та інші).

На думку психологів Л. Вигодського [3], Є. Ільїна [4] «творчість» являє собою діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Це складний культурно-історичний феномен. В основі творчої діяльності наявність у особистості здібностей, мотивів, знань, умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю.

Як стверджує Л. Беземчук [2], у психології і педагогіці існує низка досліджень, пов'язаних із науковим визначенням «творчості» як сукупності творчих сил індивіда, зумовлених розвитком мотиваційних якостей особистості, пізнавальних процесів, мислення, здібностей, знань, умінь і навичок.

Джерелом творчої діяльності, на думку В. Роменця, є духовні потреби людини, які спрямовані на зміну предметів оточуючої дійсності [6, с. 194].

Значна увага вчених приділяється вивченню творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи (Б. Асаф'єв, О. Апраксина, Н. Брюсова, Н. Ветлугіна, Н. Вишнякова, Н. Гродзенська, О. Гумінська, Л. Дмитрієва, Д. Кабалевський, М. Лазарев, О. Лобова, Г. Падалка, Г. Рігіна, С. Сисоева, Н. Черноіваненко, Б. Яворський та інші).

М. Лазарев характеризує «творчість» як діяльність, яка створює щось нове, оригінальне, що входить не тільки в історію розвитку самого творця, але й в історію розвитку науки та мистецтва [5].

На нашу думку, творчість — це вищий рівень продуктивної діяльності, результатом якої є створення особистістю оригінальних і важливих у соціальному чи у суб'єктивному плані продуктів.

Творчість являє собою складну діяльність людини, результатом якої є нові продукти в матеріальній чи духовній сфері людського

життя. Творчість має місце всюди, де людська уява комбінує, змінює, створює хоча б елемент нового.

Аналіз творчої діяльності вчені проводять переважно у зв'язку з творчою уявою. Саме творча уява становить значний інтерес як здібність, яка відіграє важливу роль у всіх сферах творчої людської діяльності і є її складовою частиною. Уява школяра — дуже важливий компонент творчості, адже з допомогою творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи є різноманітні життєві ситуації.

Ми вважаємо, що поняття «діяльність» більш широким, ніж поняття «творчість». Взаємозв'язок цих двох понять слід розглядати в такому плані: будь-яка творчість може розглядатись як діяльність, але не будь-яка діяльність є творчістю. Тому виникає необхідність більш широкого застосування у навчально-виховному процесі можливостей творчої діяльності на протигагу репродуктивній (за зразком), яка спрямована на відтворення продуктів, що вже існують у попередньому досвіді.

Система розвитку творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасній школі має будуватися на самодіяльності, ініціативі, вільному виборі напрямів і видів діяльності. У школі мають бути створені сприятливі умови для вияву та розвитку талантів і здібностей дітей, для їх самовизначення та самореалізації. Основне завдання сучасної школи полягає у формуванні особистості, що усвідомлює цінність творчості [1, с. 25]. У зв'язку з цим діяльність сучасної школи має бути спрямована на розвиток самостійного мислення дитини, її індивідуальних творчих здібностей.

Таким чином, залучення учнів і педагогів до систематичної, особистісно і соціально значущої творчої діяльності у новій українській школі є усвідомленою необхідністю.

На наш погляд, запровадження творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи необхідно починати якомога раніше.

Практика показує, що діти молодшого шкільного віку здатні до продуктивної творчої діяльності, в якій проявляються їхні нахили, інтереси, здібності. Таким чином, творча діяльність здатна позитивно впливати на особистість дитини, на розвиток її творчого потенціалу.

Література

1. Асафьев Б. В. О музыкально-творческих навыках у детей / Б. В. Асафьев // Избранные статьи о музыкальном воспитании и образовании. — М., 1965. — С. 25.
2. Беземчук Л. Творчий розвиток школярів засобами музичного мистецтва / Л. Беземчук // Мистецтво і освіта. — 2001. — № 1. — С. 43–48.
3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Выготский. — СПб., 2008. — 146 с.
4. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. — СПб.: Питер, 2009. — 448 с.
5. Лазарев М. О. Педагогічна творчість: навч. посібник. — 2-е вид., доповн. і перероб / М. О. Лазарев. — Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. — 294 с.
6. Роменець В. П. Психологія творчості: Навч. посібник для університетів / В. П. Роменець. — К., 2001. — С. 194.
7. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоева. — К.: Міленіум, 2006. — 344 с.

Секція 4. ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Дуднік Андрій Сергійович
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри мережевих та інтернет технологій
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ ПОТУЖНОСТІ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІДСТАНІ МІЖ ОБ'ЄКТАМИ НА ОСНОВІ ПАДІННЯ РІВНЯ СИГНАЛУ

Рівень передачі Friis використовується для обчислення потужності, одержуваної від однієї антени (з коефіцієнтом підсилення $G1$), коли сигнал передається з іншої антени (з коефіцієнтом посилення $G2$), відстань між якими R і працюють на частоті f або довжині хвилі λ .

Виведення Формули трансмісії Friis. Щоб розпочати виведення рівняння Фрііс, розглянемо дві антени в вільному просторі (без перешкод поблизу), що знаходяться на відстані R :

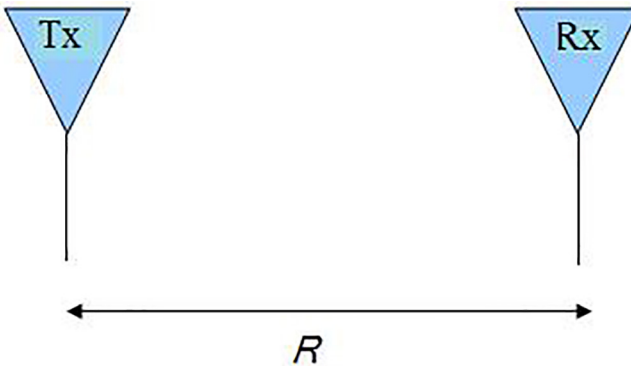

Рис. 1. Передача (Tx) і прийом (Rx) антен, розділених R

Припустимо, що P_T загальна потужність передавальної антени. Припустимо, що передавальна антена є всенаправленою, без втрат і що приймальна антена знаходиться на далекій відстані від передавальної антени. Тоді щільність потужності p (у ватах на квадратний метр) плоскої хвилі, що падає на приймальну антену, на відстані R від передавальної антени визначається:

$$p = \frac{P_T}{4\pi R^2}.$$

Якщо передавальна антена має коефіцієнт підсилення у напрямку приймаючої антени G_T , то рівняння визначення потужності можна переписати наступним чином:

$$p = \frac{P_T}{4\pi R^2} G_T.$$

Коефіцієнт підсилення і втрати реальної антени. Припустимо тепер, що приймальна антена має діючу діафрагму, задану A_{ER} . Тоді потужність, отримана цією антенною (P_R), задається:

$$P_R = \frac{P_T}{4\pi R^2} G_T A_{ER}.$$

Оскільки ефективну діафрагму для будь-якої антени можна також виразити як:

$$A_e = \frac{\lambda^2}{4\pi} G.$$

Отриману потужність можна записати як:

$$P_R = \frac{P_T G_T G_R \lambda^2}{(4\pi R)^2}.$$

Висновки. Отримано формулу для обчислення відстані між об'єктами, методом визначення втрати потужності сигналу.

В подальших дослідженнях та роботах буде виведено інші рівняння обчислення потужності, а також оцінено похибку вимірювання відстані, що визначена на основі цих рівнянь.

Малаксиано Николай Александрович
кандидат физико-математических наук, доцент
Одесский национальный морской университет
г. Одесса, Украина

О ПОВЫШЕНИИ УСТОЙЧИВОСТИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РАБОТЫ ОБОРУДОВАНИЯ

Физический износ приводит к увеличению количества поломок и росту текущих расходов на оборудование. Часто бывает так, что техническое состояние оборудования позволяет его дальнейшее использование при надлежащих ремонтах и техническом обслуживании, но, тем не менее, это оборудование заменяется на новое из соображений экономической эффективности. Планирование сроков замен оборудования из-за физического износа является актуальной и во многих случаях непростой проблемой, изучению которой посвящено много научных публикаций. Вопросы определения оптимальных сроков ремонтов сложного портового оборудования изучены в [1–3]. В работах [4–6] исследованы вопросы устойчивого функционирования транспортных систем в условиях неравномерного грузопотока и обоснование выбора оптимальной структуры парка оборудования. В работах [7; 8] исследовались оптимальные сроки замены оборудования в условиях, когда операционные расходы на оборудование подвержены случайным колебаниям и вопросы влияния ставок налогообложения на определение оптимальных сроков службы оборудования. В [9] использованы многокритериальные оценки для уменьшения рисков при планировании ремонтов и замен сложного оборудования, функционирующего в условиях неустойчивого грузопотока.

Для исследования оптимальных сроков эксплуатации оборудования в условиях неустойчивого уровня загрузки нами была предложена стохастическая динамическая модель. Моделирование случайного процесса загрузки оборудования $s = s(t, \omega)$ было выполнено с использованием стохастической модели состояния в форме Ито [2]. Для моделирования изменений показателя износа оборудования $u = u(t)$ предложена динамическая модель, которая описывается дифференциальным уравнением

$$u' = (1 - u)^q \cdot (u - L)^r \cdot (a \cdot s(t) + b) \quad (1)$$

с начальным условием $u(0) = u_0$, где r — параметр, определяющий интенсивность увеличения износа оборудования на начальной стадии старения; q — параметр, определяющий интенсивность увеличения износа оборудования на последней стадии старения; $s(t)$ — коэффициент занятости оборудования в момент времени ($0 \leq s(t) \leq 1$). Средние эксплуатационные затраты за единицу времени работы оборудования в период от начала эксплуатации до момента времени t находятся по формуле

$$R_{oper}(t) = \frac{1}{t} \cdot \int_0^t \left(\frac{R_{var} \cdot u(\tau)}{u(0)} \cdot s(\tau) + R_{const} \right) \cdot e^{\frac{-\delta\tau}{100}} d\tau, \quad (2)$$

где $u(t)$ — показатель общего износа в момент времени, R_{const} — постоянные эксплуатационные расходы оборудования в единицу времени; R_{var} — переменные эксплуатационные расходы нового оборудования в единицу времени при полной занятости; δ — годовая процентная ставка при непрерывном начислении процентов. Средние капитальные затраты за единицу времени эксплуатации машины в период от начала работы до момента времени t вычислены по формуле

$$R_{cap}(t) = \frac{R_0}{t}, \quad (3)$$

где R_0 — цена нового оборудования.

Тогда суммарные средние затраты на единицу времени эксплуатации оборудования в период от начала работы до момента времени t равны

$$R(t) = R_{cap}(t) + R_{oper}(t). \quad (4)$$

На рис. 1 сплошной линией изображена кривая значений математического ожидания суммарных средних затрат на единицу времени работы оборудования. Границы интервала, в котором с вероятностью 0,9 находятся значения суммарных средних затрат на единицу времени функционирования оборудования изображены пунктирными линиями [7].

Из рис. 1 видно, что с точки зрения минимизации математического ожидания суммарных средних затрат на единицу времени работы оборудования, оптимальный срок службы оборудования составляет примерно 13,5 лет. При замене оборудования в любой момент времени, находится в промежутке между 12 и 13,5 годами, математические ожидания средних расходов почти минимальны. Вместе с тем, с те-

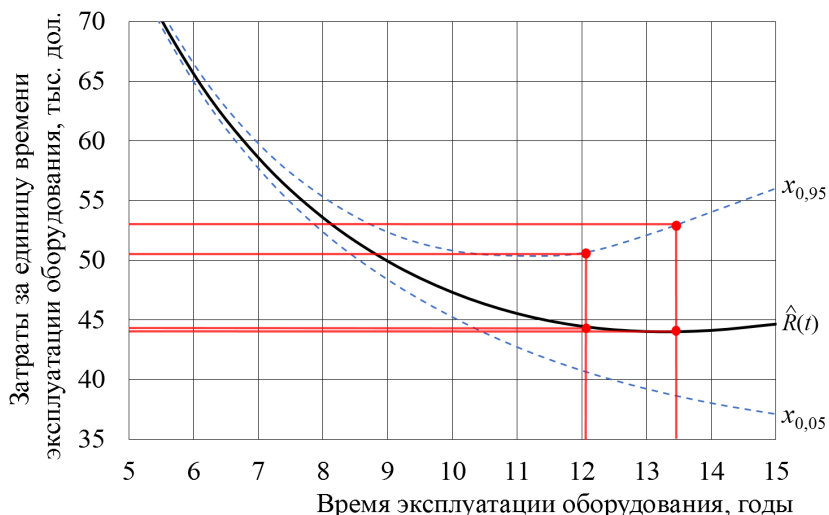

Рис. 1. Суммарные средние затраты за единицу времени функционирования оборудования

чением времени наблюдается заметный рост степени рассеивания и, как следствие, рост рисков получения чрезмерных расходов. Таким образом, целесообразно сократить запланированный срок службы оборудования с 13,5 лет примерно до 12 и даже меньше. Тогда ожидаемые суммарные средние затраты на единицу времени работы оборудования почти не изменятся, но при этом уровень их устойчивости значительно возрастет.

Литература

1. Малаксиано Н. А. Об оптимальных сроках ремонтов сложного портового оборудования / Н. А. Малаксиано // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка. — 2012. — № 6. — Вип. 3. — С. 186–195.
2. Malaksiano N. On the optimal repairs and retirement terms planning for complex port equipment when forecast level of employment is uncertain / N. Malaksiano // Economic cybernetics. — 2012. — № 4–6 (76–78). — P. 49–56.
3. Malaksiano N. A. On the stability of economic indicators of complex port equipment usage / N. A. Malaksiano // Actual Problems of Economics. — 2012. — Vol. 12, Issue 138. — P. 226–233.

4. Lapkina I. O. Optimization of the structure of sea port equipment fleet under unbalanced load / I. O. Lapkina, M. O. Malaksiano, M. O. Malaksiano // Actual Problems of Economics. — 2016. — Vol. 9, Issue 183. — P. 364–371.
5. Lapkina I. O. Modelling and optimization of perishable cargo delivery system through Odesa port / I. O. Lapkina, M. O. Malaksiano // Actual Problems of Economics. — 2016. — Vol. 3, Issue 177. — P. 353–365.
6. Lapkina I. Elaboration of the equipment replacement terms taking into account wear and tear and obsolescence / I. Lapkina, M. Malaksiano // Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. — 2018. — Vol. 3, No. 3 (93). — P. 30–39.
7. Lapkina I. Estimation of fluctuations in the performance indicators of equipment that operates under conditions of unstable loading / I. Lapkina, M. Malaksiano // Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. — 2018. Vol. 1. — Issue 3(91). — P. 22–29.
8. Adkins R. Replacement decisions with multiple stochastic values and depreciation / R. Adkins, D. Paxson // European Journal of Operational Research. — 2017. — Vol. 257. — Issue 1. — P. 174–184.
9. Малаксиано Н. А. Использование многокритериальных оценок для уменьшения рисков при планировании ремонтов и замен сложного портового оборудования, функционирующего в условиях неполностью определенного грузопотока / Н. А. Малаксиано // Методи та засоби управління розвитком транспортних систем: зб. наук. праць. ОНМУ. — 2013. — № 1 (20). — С. 7–27.

Секция 5. ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И СПОРТ

Дмітрієва Ніколь Субханівна
студентка
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
м. Київ, Україна

УМОВИ ДОСЯГНЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ЗРУШЕННЯ ВІД ЗАНЯТЬ КЛАСИЧНОЮ АЕРОБІКОЮ

Зараз ефективність класичної аеробіки загально визнана. Аеробіка — це комплекс вправ на витривалість, що продовжуються відносно довго і зв'язані з досягненням балансу між потребами організму в кисні і його постачанні. Відповідь організму на підвищену потребу в кисні називається тренувальним ефектом або позитивними фізичними зрушеннями.

Ось деякі такі зрушення:

- загальний обсяг крові зростає настільки, що поліпшується можливість транспорту кисню, і тому людина виявляє велику витривалість при напруженому фізичному навантаженні;
- обсяг легень збільшується, а деякі дослідження пов'язують зростання обсягу легень з більш високою тривалістю життя;
- серцевий м'яз зміцнюється, краще забезпечується кров'ю;
- підвищується вміст ліпопротеїдів високої щільності, відношення загальної кількості холестерину до ЛВП знижується, що зменшує ризик розвитку атеросклерозу;
- зміцнюється кісткова система;
- аеробіка допомагає впоратися з фізичними й емоційними стресами;
- підвищується працездатність.

Мета цього дослідження полягає у тому, щоб визначити, якими є умови досягнення позитивного фізичного зрушення від занять класичною аеробікою.

В даній роботі використовувалися такі методи дослідження, як порівняльний аналіз, системний аналіз, контекст-аналіз.

У загальному виді заняття аеробікою складається з наступних основних фаз: розминка, аеробна фаза, затримка, силове навантаження [4].

Розминка має велике значення, але, на жаль її часто ігнорують, результатом чого є розтягання м'язів. У розминки дві цілі: по-перше, розігріти м'язи спини і кінцівок; по-друге, викликати деяке прискорення темпу серцевих скорочень так, щоб плавно підвищувати пульс до значень, що відповідають аеробній фазі.

При розминці виконують легке навантаження протягом 2–3 хвилин. Велике значення мають вправи на розтягування, наприклад нахили. Звичайно при розминці використовують комплекс вправ для розтягування, призначені для запобігання хвороб у попереку.

Друга фаза тренування є головною для досягнення оздоровчого ефекту. У цій фазі виконуються ті вправи, що складають програму аеробіки. Що стосується обсягу навантаження, зовсім не обов'язково займатися п'ять разів у тиждень. Нерозумно змушувати себе викладатися так часто, тому що втома, яка накопичилася, може привести до травм м'язів і суглобів.

Дуже важливо правильно виконувати аеробні вправи, мова йде про безпеку занять. Аеробіка — це навантаження, що збільшують частоту подиху і серцевих скорочень, не порушуючи рівноваги між споживанням і використанням кисню, при цьому навантаження виконуються не з максимальними зусиллями протягом досить тривалого періоду часу. На думку фахівців для того щоб домогтися більшого ефекту, необхідно займатися з інтенсивністю, що забезпечує частоту серцевих скорочень 65–80% від максимальної [1].

Потрібно навчитися визначати пульс, спочатку в стані спокою. Якщо трохи потренуватися, можна швидко освоїти цю нескладну процедуру. Необхідно знати максимальну частоту серцевих скорочень. Для двадцятилітньої дівчини це 200 уд/хв. Значить оптимальний пульс для занять аеробікою складає 140–160 уд/хв. Таку частоту пульсу необхідно підтримувати безупинно принаймні 20 хвилин занять. Якщо займатися з такою інтенсивністю 4 рази в тиждень, то досить швидко відчувається тренувальний ефект: поліпшується підготовленість, зміцнюється серце. Відмінним засобом перевірки інтенсивності навантаження є тест «розмовою». Якщо під час аеробіки ви можете продовжувати розмову, значить інтенсивність припустима. Якщо ви збиваєтеся з подиху і не здатні підтримати розмову, — навантаження вище припустимого.

Третя фаза занять аеробікою займає мінімум п'ять хвилин; протягом усього цього часу варто продовжувати рухатися, але в досить низькому темпі, щоб поступово зменшити частоту серцевих скорочень.

Найважливіше після аеробіки — продовжувати рухатися, щоб кров могла циркулювати від ніг до центральних судин. Кожний, хто різко припиняє виконання напруженої фізичної вправи, наражає на небезпеку своє серце і грає зі смертю. Діяльність серцево-судинної системи може порушитися, оскільки кровоплин сповільнюється скоріше, ніж скорочення серця. Ось чому необхідна правильна затримка після кожного заняття. Основний її принцип — ніколи не закінчувати вправу різкою зупинкою. Падіння артеріального тиску повинне бути поступовим. Завершивши основну, саму напружену частину заняття, потрібно дотримуватись наступних вимог:

- не стояти на місці без руху, навіть у той момент, коли виміряється пульс;
- не сідати.

Остання фаза заняття аеробікою, що повинна продовжуватися не менш 10 хвилин, включає рухи, що зміцнює м'язи і розвиває гнучкість. Вправи з обтяженнями різного виду чи силова гімнастика (віджимання, присідання, підтягування чи будь-яку іншу силову вправу) цілком відповідають призначенню цього етапу. Одна з основних причин, яка спонукає займатися силовою гімнастикою, полягає в тому, що вона збільшує силу і міцність кісток і суглобів, а це робить людину менш підданним травмам під час аеробної фази.

При самому дотриманні рекомендованого часу для всіх чотирьох фаз аеробне тренування займе не менше 40 хвилин [2].

Велике значення має покриття підлоги в залі. Ідеально якщо між підлогою (дошками) і покриттям є невеликий повітряний проміжок. Це робить підлогу пружною, що, природно, охороняє від травм.

Приміщення, де проводяться заняття, повинне бути просторим.

Інструктор повинен бути професійний і часто звертатися до тих, хто займається під час уроку, — індивідуальний підхід на заняттях теж грає дуже велику роль.

Групи повинні бути підібрані з урахуванням фізичної підготовленості, тобто приблизно однорідними.

Програма повинна бути підібрана таким чином, щоб ті, хто займаються, поступово звикали до безупинного навантаження і витримували його без особливої напруги. Виконувати вправи потрібно легко, без різких рухів [3].

У висновку варто відмітити, що систематичні заняття класичною аеробікою позитивно відображаються на стані здоров'я людини. Щоб

заняття приносили користь, а також для уникнення травм, необхідно дотримуватись послідовності основних фаз: розминка, аеробна фаза, затримка, силові навантаження. При розминці виконують легке навантаження протягом 2–3 хвилин. Друга фаза тренування є головною для досягнення оздоровчого ефекту. Для того щоб домогтися більшого ефекту, необхідно займатися з інтенсивністю, що забезпечує частоту серцевих скорочень 65–80% від максимальної. Третя фаза занять аеробікою займає мінімум п'ять хвилин; протягом усього цього часу варто продовжувати рухатися, але в досить низькому темпі, щоб поступово зменшити частоту серцевих скорочень. Остання фаза заняття аеробікою, що повинна продовжуватися не менш 10 хвилин, включає рухи, що зміцнюють м'язи і розвиває гнучкість.

Література

1. Впровадження методики занять аеробікою зі спеціальними медичними групами (смг) щодо забезпечення ефективності процесу оздоровлення / Шепеленко Т. В., Буц А. М., Луценко Л. С. HEALTH, SPORT, REHABILITATION. — № 1. — 2015. — С. 111–113 [Електронний ресурс]. — Електронні дані. — [?], 2018. — Режим доступу: <http://sportsscience.org/index.php/health/article/view/301>. Заголовок з екрану. — Останнє оновлення: 25.07.2018.
2. Касевич Н. М. Практикум з сестринської справи. Навчальний посібник. — К.: Здоров'я, 2008. — 464 с.
3. Спортивна аеробіка. Навчальна програма для ДЮСШ / Міністерство молоді та спорту України, Українська федерація гімнастики, Технічний університет зі спортивної аеробіки — К, 2014. — 64 с. [Електронний ресурс]. — Електронні дані. — [?], 2017. Режим доступу: http://dsmsu.gov.ua/media/2015/07/23/7/Programa_dlya_DUSSh_2014_AEROBIKA. Заголовок з екрану. — Останнє оновлення: 11.09.2017
4. Эдвард Т. Хоули Оздоровительный фитнес / Эдвард Т. Хоули, Б. Дон Френке. — К.: Олимпийская литература, 2000. — 366 с.

Секция 6. ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Рамантова Ольга Вячеславовна
*кандидат филологических наук,
старший преподаватель кафедры иностранных языков
Санкт-Петербургский государственный
электротехнический университет «ЛЭТИ»
г. Санкт-Петербург, Россия*

К ВОПРОСУ О РЕАЛИЗАЦИИ КОММУНИКАТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКИХ УСТАНОВОК АНГЛОЯЗЫЧНЫХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТОВ О ПУТЕШЕСТВИЯХ

В данном докладе представлены некоторые результаты исследования особенностей актуализации коммуникативно-прагматических установок в современных англоязычных рекламных текстах о путешествиях.

В современном мире реклама, как известно, является неотъемлемой частью каждого человека, поскольку она отражает общественную жизнь и вместе с тем является способом воздействия на общественное мнение [4; 7]. Таким образом, реклама формирует сознание современного человека, его картину мира, поведенческие характеристики и является мощнейшим фактором в процессе социокультурного развития современного общества. Исследование выполнено в русле антропоцентрической исследовательской парадигмы, согласно которой язык способен отражать мир человека, в котором он существует, и рекламный текст является поэтому особой языковой структурой, которая формирует восприятие конкретной информации реципиентом с учетом особенностей той языковой среды, в которой существует этот реципиент [5]. Следовательно, изучение языка рекламы с позиций антропоцентризма позволяет выявлять и анализировать языковые аспекты речемыслительной деятельности человека.

Являясь социальной коммуникацией, реклама путешествий представляет собой так называемый «прагматический текст», поскольку

в нем актуализируются определенные коммуникативные стратегии и тактики общения.

Согласно исследованию, современная реклама путешествий включает в себя рекламу места назначения, рекламу авиакомпании, рекламы отеля и рекламу дополнительных услуг и развлечений, которые являются неотъемлемой частью отдыха современного человека.

Именно через рекламный текст осуществляется коммуникация между рекламодателем и потребителем туристического продукта. На основе изучения соответствующей теоретической литературы и, исходя из материала исследования, целесообразно говорить о следующих **принципах коммуникативного воздействия** [1]:

1. **Рекламный текст должен демонстрировать положительные стороны рекламируемой услуги**

Check out our CitizenM New York Times Square hotel. Beat the bustle in our signature rooftop bar cloudM overlooking the skyscrapers or escape midtown altogether and venture down (to earth) to the citizenM Bowery hotel, where cool meets elegant for a sneaky shop and culinary adventure [8]

В данном случае рекламируются преимущества сети отелей *CitizenM* перед другими отелями-небоскребами.

2. Важным атрибутом успешного рекламного текста является **уникальность рекламируемой услуги**. Рекламное предложение должно выглядеть так, чтобы потребитель был уверен в его исключительности.

The Whitechapel

Purpose built to a contemporary aesthetic, The Whitechapel stands on the original grounds of a textile manufacturing company once owned by five brothers. Inspired by our site's industrial past, we have also referenced specific iconic elements... The Whitechapel also offers an exclusive Penthouse Suite and a further four boutique-style One Bedroom Apartments designed ... [13]

Для демонстрации уникальности и неповторимости отеля *Whitechapel* авторы используют лексику, подчеркивающую уникальные характеристики данного объекта.

3. **Реклама должна оказывать воздействие на аудиторию и расширять масштабы потребления рекламируемой услуги.**

European Magic takes the tried & tested favourite destinations of travellers through Europe & packs them into 1 awesome itinerary — 7

countries in just over a week. The beauty of this trip is seeing so much in a short space of time & knowing that each day is guaranteed to bring something completely different from the day before! [12]

Воздействие данного рекламного сообщения на адресата обеспечивается очевидной экспрессивностью сообщения.

Тем не менее, в любом рекламном тексте должна присутствовать **реалистичная оценка** свойств рекламируемой услуги, т.е. сообщение должно, прежде всего, соответствовать действительности. Поэтому излишнее проявление экспрессивности в рекламе может дать обратный эффект и оттолкнет клиента.

Говоря о прагматике структурной организации рекламных текстов о путешествиях, необходимо отметить, что основной аргумент рекламы выражен в заголовке [3]. Заголовок должен привлекать внимание, вызывать интерес и выявлять целевую аудиторию потребителей туристического продукта. Не менее существенное прагматическое значение имеет эхо-фраза рекламного сообщения, поскольку она повторяет основную мысль рекламного текста и придаёт рекламному сообщению завершённый вид. В эхо-фразе может быть использовано:

– название торговой марки

*... In the heart of London, The Marble Arch London is a petite but perfectly formed urban escape. **The Marble Arch London**...* [9]

– название торговой марки со слоганом

*... **Amsterdam hotels — cosy comfort anytime!*** [8]

– название торговой марки в сочетании с доп. описанием.

*... **It's the ultimate Milford Sound experience!*** [11]

Действенным средством повышения коммуникативно-прагматического потенциала рекламного текста является продуманное использование речевых актов [6]. Исходя из материала исследования, можно утверждать, что прагматическим центром в рекламе путешествий являются директивы и промиссивы. Так, например, в следующем рекламном сообщении представлен директивный речевой акт, который реализуется через побудительное предложение:

***Experience Europe, Contiki style!** A great trip itinerary for those wanting quality time in Italy without skipping anything important on the way there. The second half of the trip is all about beautiful scenery with stops in the Austrian Tyrol as well as the Swiss Alps. Of course, with the beautiful scenery comes some amazing opportunities to raft, ride and climb your way to must have memories* [12].

В прагматическом аспекте рекламы значимым является употребление имен собственных, которые, как правило, широко известны [2]:

Be like Christopher Columbus with endless possibilities around every corner, a trip to USA never fails to inspire, excite and satisfy any burning desires of wanderlust you may have [12].

В данном случае реклама переносит перспективу путешествия, которое совершил Христофор Колумб, на любого потенциального клиента.

Для создания успешного рекламного текста авторы используют определенные синтаксические приёмы. Одним из них является прием **парцеллирования**:

You've seen The Beach. You've dreamt of limestone islands. You've foamed for Thai food since before you were born. Now you're ready for the real deal. To witness this paradise with your own two eyes. We'll float you from Phuket to Koh Phi-Phi to Krabi, introducing you to nightlife and island vibes like nowhere else on earth [11].

Особое внимание при анализе рекламных сообщений о путешествиях следует уделить употреблению пассивного залога, посредством которого реализуется коммуникативная стратегия соблюдения принципа вежливости и соблюдения индивидуального подхода в рекламе:

You will be got up close and personal with Milford Sound on our leisurely Nature Cruise. Experience the spray of a waterfall as you cruise close to sheer rock faces. Informative, participative and more relaxed, a Nature Cruise is the perfect way to experience Milford Sound to the fullest [10].

Литература

1. Викентьев И. Л. Приёмы рекламы и public relations. Программы-консультанты: 446 примеров, 200 учебных задач и 21 практическое приложение. Изд-е 8-е, доп. СПб.: ТРИЗ-ШАНС; Бизнес-пресса, 2007. — 406 с.

2. Грилихес И. В. Прагматические и лексико-синтаксические особенности рекламных текстов /На материале англоязычной бытовой рекламы / Дис. . канд. филол. наук. Киев, 1978. — 143 с.

3. Кильдишова А. С. Композиция рекламного текста / Молодой ученый. — 2015. — № 11. — С. 1622–1626.
4. Кириллов А. Т. Реклама в туризме [Текст]. — СПб., 2002. — 320 с.
5. Кубрякова Е. С. Языковое сознание и языковая картина мира / Филология и культура: Мат-лы междунар. конф. — Тамбов: Изд-во ТГУ, 1999. — С. 6–13.
6. Остин Дж. Л. Слово как действие / Новое в зарубежной лингвистике. М.: Прогресс, 1986. — С. 22–129.
7. Ученова В. В. Философия рекламы. М.: Гелла-принт, МГУ, 2003. — 208 с.
8. www.citizenm.com. vi
9. www.dayuse.uk
10. www.flemings-mayfair.co.uk
11. www.realjourneys.co.nz
12. www.statravel.co.uk
13. www.thewhitechapelhotel.com.uk

Трегубчак Алина Викторовна
*кандидат филологических наук,
доцент кафедры иностранных и русского языков
Рязанское гвардейское высшее воздушно-десантное
командное училище имени В.Ф. Маргелова
г. Рязань, Россия*

ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ СРАВНЕНИЯ В РАМКАХ ФИЛОЛОГИИ И ДРУГИХ ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

Одной из самых сильных потребностей и главных возможностей человека является его способность к саморазвитию, получению новой информации, познанию окружающего мира. Обладая определенным объемом знаний, человек постоянно увеличивает его за счет анализа окружающей действительности, сравнения ее новых, еще неизвестных ему явлений и образов с теми, которые он уже прочно усвоил и осознал. Нахождение общих признаков у совершенно разных, не связанных между собой объектов, или различий у близких, родственных — огромное достижение человеческого мышления. Психолог Е. А. Климов, анализируя механизм познания окружающего мира человеком и его отражение в речи, выделяет этапы этого процесса, среди которых он называет действие сравнения в качестве одного из значимых элементов. «В языке, речи взрослых встречается очень много слов, выражений, свидетельствующих о том, что познающий человек именно делает что-то: выделяет — пусть сначала смутно — предмет и его признаки из хаоса прочих обстоятельств среды... (обнаружение сигнала). Он отличает одну характеристику признака (яркость света, оттенок цвета, громкость звука и т.п.) от других или отличает один предмет, процесс от другого... (различение сигналов). Далее он называет выделенный предмет или признак словом (опознание сигналов), относя их тем самым к некоторой группе (категории) известных ему предметов, процессов, явлений, признаков.

Это очень важная особенность человека — категоризировать воспринимаемое» [2, с. 166]. Поэтому с абсолютной уверенностью можно сказать, что мыслительная операция сравнения с ее последующей

вербализацией лежит в основе познавательной деятельности человека как мыслящего существа и личности. Гносеологическую (познавательную) функцию сравнения подчеркивал еще К. Д. Ушинский, говоря, что «сравнение есть основа всякого понимания и всякого мышления. Все в мире мы узнаем не иначе, как через сравнение... Поэтому нас напрасно упрекают в том, что мы везде настаиваем на сравнении, другого пути для понимания предметов внешней природы нет» [6, с. 112].

Сравнение является базовым понятием различных наук: математики, логики, психологии, философии, лингвистики. Каждая наука, изучая явление сравнения, делает упор на то, что является более значимым именно для нее, что доказывает многоаспектность изучаемого явления.

В психологии сравнение определяется следующим образом: «Сравнение — одна из логических операций мышления, помогающая получить дополнительное знание об объектах, свойствах и отношениях реального мира» [3, с. 466] — главное внимание уделяется такому аспекту, как динамичность, действенность явления сравнения, оно рассматривается с точки зрения значимости для процесса познания.

В философии сравнение трактуется таким образом: «Сравнение — познавательная операция, лежащая в основе суждения о сходстве или различии предметов. Сравнение выявляет количественные и качественные характеристики предметов, упорядочивает, классифицируя и оценивая, содержание бытия и познания» [7, с. 650]. Данное определение трактует сравнение глубже, чем предыдущее, оно указывает на функции, которые то выполняет, и решаемые им задачи, кроме того, оно называет критерии, по которым сопоставляются предметы.

В литературоведении под сравнением подразумевается «вид тропа, в котором одно явление или понятие проясняется путем сопоставления его с другим явлением. При перенесении значения с одного явления на другое, сами эти явления не образуют новые понятия, а сохраняются как самостоятельные» [5, с. 371–372]. Наиболее значимой видится художественная сторона понятия сравнения и его способность образования новых смыслов языковых единиц.

И, наконец, словарь лингвистических терминов, дает следующее определение сравнения как именно лингвистической единицы: «Сравнения — понятия равенства-неравенства, большей или меньшей степени качества, находящие выражения как в грамматической категории степеней сравнения прилагательных и наречий, так и в лексике и фразеологии. Это фигура речи, состоящая в уподоблении одного предмета другому, у которого предполагается наличие признака, сходного с первым» [1, с. 450].

По нашему мнению, это определение наиболее полно отражает специфику сравнения как лингвистического явления, но его также нельзя признать вполне корректным по следующим причинам:

1. Элементы сравнительной конструкции в реальности не всегда находятся в отношениях уподобления друг другу, они могут обозначать как сходство различных степеней, так и различие, и несовместимость, и даже противоречие предметов.

2. Понятия «равенства-неравенства» также не исчерпывают всей гаммы отношений между составляющими сравнительной единицы.

3. Помимо указанных формальных средств выражения (грамматической категории степеней сравнения прилагательных и наречий, лексических и фразеологических единиц) в языке существуют и другие элементы, способные выражать компаративную семантику, например, предложно-падежные сочетания, служебные части речи, сложные сравнительные предложения.

4. Хотя все исследователи однозначно признают грамматическую категорию степеней сравнения прилагательных и наречий генерализованным способом выражения сравнительной семантики, она, употребляясь самостоятельно, не соответствует данному определению. Например, в выражении *я знаю это лучше* мы не находим двух предметов, необходимых для формирования сравнительных отношений, а следовательно, и возможности для формирования уподобительного значения. Такое значение возникает только при употреблении одной из форм сравнительной степени с зависимыми словами *я знаю это лучше, чем ты*, или *я знаю это лучше тебя*.

Достоинством данного определения является введение в него понятия «большей или меньшей степени качества», что в свою очередь позволяет расширить круг языковых единиц, способных выражать компаративное значение, включив в него некоторые глаголы и числительные в тех случаях, когда они служат показателями градации признака.

По нашему мнению, наиболее адекватным будет следующее определение: **сравнение** — это лингвистическая единица, представляющая собой сопоставление двух предметов, предполагающих наличие общего признака, с целью выяснения их сходства или различия, а также устанавливающая изменение интенсивности признака предмета и степени этого изменения, выражаемая средствами различных уровней языка (словообразовательным, лексическим, морфологическим, синтаксическим, фразеологическим).

Благодаря тому, что сравнение способно концентрировать внимание коммуникантов на определенных объектах, их значимых свойствах

и особенностях, оно является оценочным средством, способствующим выражению говорящим своего отношения к передаваемой информации.

Еще одной особенностью сравнения в языке является возможность умножения семантического потенциала языковых единиц. Выступая в составе сравнительной конструкции, слово сохраняет связь со своим основным значением и в отрыве от него понятию быть не может. Употребляясь таким образом, слова связывают текущие впечатления с предшествующим опытом человека, накладывая одно значение на другое, что приводит к созданию новых семантических оттенков и способов выражения мыслей. «Все это говорит о том, что в человеческом сознании помимо понятий, выраженных отдельными словами и их формами, существуют понятия, образующиеся на словосочетаниях» [4, с. 135].

Итак, сравнение — это языковое явление, способствующее вербализации процесса мышления и его результатов и требующее пристального многоаспектного рассмотрения средствами различных наук, и в первую очередь лингвистики.

Литература

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. — М.: Советская энциклопедия, 1966. — 608 с.
2. Климов Е. А. Основы психологии: Учебник. — М.: Культура и спорт, 1997. — 283 с.
3. Психологический словарь / Авт.-сост. В. Н. Копорулина, М. Н. Смирнова, Н. О. Гордеева, Л. М. Балабанова. Под общ. ред. Ю. Л. Неймера. — Ростов-на-Дону, 2003. — 250 с.
4. Серебренников Б. А. О материалистическом подходе к явлениям языка. — М.: Наука, 1983. — 320 с.
5. Словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост. Л. И. Тимофеев, С. В. Тураев. — М., 1974. — 509 с.
6. Суходолова Г. М. К. Д. Ушинский и современная школа / Приморская школа на пороге третьего тысячелетия. — Владивосток, 1999. — С. 109–116.
7. Философский энциклопедический словарь. — М., 1983. — 840 с.

Секція 7. ЕКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Козакевич Ольга Романівна
аспірантка економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна

МІЖНАРОДНА ВАЛЮТНА ЛІКВІДНІСТЬ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ПОКАЗНИКИ

У системі валютного регулювання особливе місце посідає політика, спрямована на забезпечення держави та міжнародного співтовариства в цілому необхідними ліквідними ресурсами [1, с. 34; 2].

В контексті цього з'ясовано, що міжнародна валютна ліквідність характеризує можливість тієї чи іншої держави, країн окремого регіону або всіх країн разом безперервно оплачувати свої зовнішні зобов'язання відповідними платіжними засобами. Вона (тобто міжнародна валютна ліквідність) визначає платоспроможність окремих суб'єктів світового ринку [1, с. 34; 2].

Тут варто також зазначити, що структура міжнародної валютної ліквідності включає такі компоненти [2; 3, с. 117]:

- 1) офіційні валютні резерви країн;
- 2) офіційні золоті резерви;
- 3) резервну позицію в МВФ;
- 4) рахунки в СДР і євро.

Поряд з тим встановлено, що існує декілька показників (параметрів), що визначають платоспроможність країни. Один з цих показників — це норма обслуговування державного боргу (N), яка визначається відношенням суми платежів, яку країна має виплатити іноземним державам (кредиторам) за певний період (SP), до суми іноземної валюти, отриманої від експорту товарів та послуг (SV) — формула (1):

$$N = \frac{SP}{SV} \times 100\% \quad (1)$$

Для довідки — див. формула (1): у міжнародній практиці прийнято вважати, що держава є неплатоспроможною, якщо норма обслуговування державного боргу перевищує 20% (критичний рівень) [1, с. 34; 2].

Платоспроможність окремих країн перед іншими державами (зовнішня платоспроможність) визначається станом державних валютних резервів — іноземною валютою, золотом, дорогоцінними металами, резервними позиціями у СДР, євро, а також іншими платіжними засобами.

У ролі міжнародних засобів міжнародних засобів розрахунків та платежів можуть використовуватись окремі національні валюти (американський долар, євро, японська ена, китайський юань тощо). Це, звичайно, надає країнам, з яких походять ці валюти, істотних конкурентних переваг, свідчить про їхній високий виробничий потенціал, стабільність економічного становища в системі «інформація — ресурс — час» [1; 2; 3, с. 117].

Література

1. Носаченко І. М. Зовнішньоекономічні аспекти ринкової економіки: [навч. посібник] / І. М. Носаченко. — Львів: Світ, 2000. — 112 с.
2. Скриньковський Р. Міжнародна валютна ліквідність / Р. Скриньковський, Ю. Римар, І. Сліпко // Матеріали за 9-а міжнародна научна практична конференція [«Настоящи изследвания и развитие — 2013»], (България, София, 17–25.01.2013). — Том 2. Економики. — София: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2013. — С. 3–5.
3. Зовнішньоекономічний словник-довідник / За ред. А. С. Філіпенка. — ВЦ «Академія», 2009. — 248 с. (Серія «Nota bene»).

Маслов Олег Геннадьевич
магистр экономики
ООО «Иннолаб», директор
г. Киев, Украина

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАПА

Успешному экономическому развитию страны способствуют разработка и внедрение инноваций, которые способны упростить и облегчить жизнь, как отдельного индивида, так и общества. В целом первоосновой инноваций выступает идея, которая при определенных условиях способна превратиться в востребованный рынком продукт. А одним из факторов такой трансформации является финансовое обеспечение реализации идеи. Поэтому особую актуальность приобретают вопросы, связанные с поиском и привлечением финансовых ресурсов для поддержки и развития креативных бизнес структур — стартапов, особенно учитывая стремительный рост численности украинских стартапов и их востребованность.

Целью статьи — раскрыть основные источники финансирования стартапов в условиях нестабильности национальной экономики и выявить потенциальные инвестиционные ресурсы для инновационных проектов, на основе анализа современного состояния финансового обеспечения стартапов.

Результаты исследования дают возможность выделить пять основных групп источников финансирования стартапа. Первая группа — собственные средства, средства семьи, друзей и единомышленников (так называемое правило «трех F» — Family, Friends, Fools [1]. Главное преимущество среди других источников финансирования стартапа — это отсутствие долговых обязательств, и таким образом, получение стартапом всей прибыли от реализации идеи, однако и главный недостаток — незначительный объем такого финансирования.

Грантовые организации целесообразно выделить во вторую группу источников финансирования стартапа, поскольку они предоставляют самые лояльные условия инвестирования, по сравнению с последующими группами. Грантовые организации предоставляют финансовую поддержку молодым креативным людям с инновационными идеями. При этом выгода грантовой организации — это только имя и реклама

в связи с успехом финансируемого ею стартапа. В Украине действующими грантовыми организациями являются Microsoft Seed Fund (ИТ проекты по программному обеспечению и интернет пространству); TechPeaks (поддержка талантливых людей при реализации их идей) и Global Technology Foundation (ИТ проекты в государственном секторе, медицине, финансах, играх) [2].

Третий источник финансирования стартапов, который популярен в зарубежных странах, — краудфандинговые платформы. Краудфандинг подразумевает коллективное финансирование стартапа несколькими людьми (объединение их ресурсов), для его поддержки и реализации. Из преимуществ привлечения средств именно через краудфандинг — минимальные требования к стартапу: только проект, калькуляция расходов и требуемая сумма для реализации. Из недостатков, который и стал причиной отсутствия популярности краудфандинга в Украине, — риск мошенничества со стороны стартапа и недоверие к финансовым системам по сбору средств в целом. В то же время, в Украине действуют такие платформы как Biggggidea, Kickstarter, Ideax Nescafe [2], однако их деятельность ограничивается помощью в презентации проекта стартапов, оценки бизнес-проекта, анализа и прогноза его рентабельности, определения значимости и потребности проекта для реализации путем голосования.

Бизнес-ангелы, бизнес-акселераторы и венчурные фонды входят в пятую группу источников финансирования стартапов. Их объединяющим фактором выступает — финансирование стартапа для получения доли в собственности компании. Различия состоят в том, что бизнес-ангелами выступают физические лица, которые вкладывают финансовые средства в не большом объеме за незначительную долю в компании — стартапе. При этом бизнес-ангел имеет возможность прямого влияния на деятельность стартапа. Венчурными фондами выступают фонды частного капитала, которые имеют возможность финансирования стартапа в больших объемах и на ранних стадиях развития стартапа. Особенности финансирования венчурными фондами состоят в том, что стартап финансируется за долю в компании, которая продается после запуска продукции стартапа на рынок [3].

Бизнес-инкубаторы (бизнес-акселераторы) — организации или программы, которые направлены на обучение, финансовую и экспертную поддержку стартапа в обмен на долю в собственности компании. Преимущества — предлагают структурированную программу развития стартапа, необходимые связи для успешной реализации проекта. Недостатки — короткий срок финансирования (от 3 до 6 месяцев). В Украине функционируют такие бизнес-акселераторы (бизнес-инкубаторы), как EastLabs, iHUB, Polyteco и другие [4].

Еще в одну группу источников финансирования стартапов составляют государственное финансирование и банковское кредитование. Выделение их в последнюю, шестую группу, объясняется тем, что в Украине получение такого финансирования и обеспечение рентабельности его использования стартапами сопряжено с трудностями, как правового, так и экономического характера. Банковское кредитование характеризуется значительной дороговизной для стартапа, поскольку стартап выступает новым проектом и существует значительный риск не возврата кредита, и в то же время, по этим причинам ставка кредитования и общая стоимость кредита становится дорогой для стартапа, тем самым, увеличивая риск его невозврата банку. Государственное финансирование может также осуществляться путем предоставления льготных условий кредитования, а также, через выдачу грантов, финансирование научных разработок в определенных сферах экономики. Однако такие проекты осуществляются в зависимости от состояния бюджета страны и уровня экономического развития.

В заключение отметим, что существуют различные источники финансирования стартапа, которые имеют как свои преимущества, так и недостатки. Исследование показало возможность сгруппирования источников финансирования стартапа с учетом условий и особенностей такого финансирования. В целом, значительной популярностью пользуется финансирование венчурными фондами, поскольку осуществляется на ранних стадиях развития стартапа и дает возможность получить финансирование в значительных объемах. Однако, иные исследованные источники финансирования стартапов, не смотря на их недостатки и проблемы в реализации в Украине, продолжают действовать и имеют возможности для развития.

Литература

1. Competitiveness Rankings [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://reports.weforum.org/globalcompetitiveness-report-2015-2016/competitiveness-rankings/>

2. FFF — Family, Friends, Fools / July 31, 2013 /in News / by Business Angel Institute [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://businessangelinstitute.org/blog/2013/07/31/fff-family-friends-fools/>

3. Инвестирование в Стартап: онлайн площадки и биржи, условия [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://iqinvest.one/investirovanie-v-startap.html>

4. Финансирование стартапа: краудфандинг VS бизнес-ангелы VS венчурные инвестиции [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://spark.ru/startup/inmind/blog/33876/finansirovanie-startapa-kraudfanding-vs-biznes-angeli-vs-venchurnie-investitsii>

Сапрыкина Наталья Венедиктовна

доктор экономических наук,

*профессор кафедры теории экономики, менеджмента и права
ФГБОУ ВПО Донской государственной аграрный университет*

пос. Персиановский, Ростовская обл., Россия

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ

В экономических публикациях наблюдается повышенный интерес к проблемам становления национальной инновационной системы, мерам государственной поддержки в ее формировании, перспективным направлениям инновационного развития в регионах и создания в них точек инновационного роста [1; 2]. В меньшей степени исследовательский интерес в сфере инновационных преобразований касается роли работников в инновационном процессе. Однако именно работники выступают главной движущей силой реализации инновационных преобразований на предприятии. Стратегия инновационного развития предприятия должна отражать интересы работников, занимающихся инновациями, и опираться на их творческий потенциал. Иначе управления персоналом могут возникнуть конфликтные ситуации, связанные с сопротивлением работников, непринятием ими нововведений. Поэтому при разработке и внедрении инновационных проектов необходимы внутрифирменные механизмы обеспечения не только поддержки персоналом предложенных нововведений, но и развития творческого потенциала работников [3].

Неоклассическая школа исходит в своей методологии из предпосылки поведения человека как рационально максимизирующего свою полезность. Однако поведение экономического человека в инновационных процессах нельзя описать только как потребительское поведение, и не охватывает всех индивидуальных (в том числе национальных, культурных, творческих и т.п.) ценностей, то есть не обобщает многообразия человеческих оценок.

Мотивация творческого поведения человека и его инновационной деятельности чрезвычайно сложна, и все большее значение приобретают ценности, которые не рассматриваемые неоклассической теорией,

а значит, возникают такие проблемы экономической реальности, которые невозможно разрешить, находясь в рамках этой теории [4]. Для инновационной деятельности институциональные, культурные, национальные факторы не могут быть признаны в качестве внешних, как это принято в неоклассической теории.

Сама экономическая природа инновационной деятельности работников как объекта исследования предполагает решение общеметодологического вопроса о взаимосвязях, взаимодополняемости и взаимозаменяемости, противоречиях и компромиссах экономического и внеэкономического.

Исследование совокупности социально-экономических взаимосвязей, формирующихся в ходе инновационной деятельности индивида, предполагает раскрытие объективной основы экономических интересов участников инновационной деятельности, культуры труда на предприятии, инновационного образа мышления, стереотипов трудового поведения. Принцип построения взаимодействий субъектов и их отношений в инновационном процессе позволяет выяснить, каким образом и какими методами они регулируются на предприятии, и тем самым способствуют наиболее полному проявлению закономерностей инновационного развития.

Институциональная теория, наряду с формальными институтами, воплощенными в законах и иных нормах, рассматривает и неформальные институты, представленные стереотипами мышления и поведения, традициями. Таким образом, методологическая проблема исследования инновационной деятельности работников предприятия как «экономическое и неэкономическое» находит свое разрешение в институциональной экономике [5]. Это обуславливает перспективность оценки инновационного развития предприятия с позиции сравнения институциональных механизмов инновационных процессов и господствующих на предприятии инновационных механизмов [6].

Анализ инновационного реформирования предприятия имманентно содержит необходимость анализа трансформации институтов и норм поведения коллективных субъектов, специфичность и противоречивость данных процессов, возможность реализации различных вариантов инновационного развития предприятия и их институциональной формы.

Это может помочь в разработке технологии социально-экономического проектирования на предприятии. Тем самым решается проблема взаимосвязи нормативного и позитивного подходов, поскольку эта технология, включающая в себя две взаимоувязанные стратегии — диагностическую и конструктивную, позволяет разработать целевые

прогнозные социально экономические проектные стратегии формирования инновационной деятельности работников предприятия.

Таким образом, инновационное, творческое поведение работника выступает основой исследования анализа инновационных процессов на предприятии. При этом экономический подход состоит в выявлении его рациональности, то есть рационального экономического поведения в инновационной деятельности работника.

Инновационное поведение работника включает как индивидуальное начало — мотивацию, так и общую инновационную направленность, которую задает инновационная стратегия предприятия, то есть совместная инновационная деятельность коллектива предприятия.

Таким образом, складывается сложный механизм интерференции личностных интересов и мотивов инновационного поведения работника и инновационных приоритетов предприятия, которые закреплены в формальных и неформальных нормах.

Поэтому необходимое условие инновационных преобразований на микроуровне состоит в максимальном согласовании институциональных механизмов инновационного развития. Поскольку инновационные качества работников различных структур, систем и уровней предприятия различны, то происходящие инновационные изменения и скорость инновационных изменений должны быть максимально согласованы. Необходимо разрабатывать соответствующие подходы и инструменты мотивации, учитывающие изменения ценностных установок, структуры потребностей и условий реализации инновационного потенциала персонала предприятия.

Литература

1. Сергиенко Е. С., Сапрыкина Н. В., Брик А. Д. Драйверы развития промышленных кластеров / Е. С. Сергиенко, Н. В. Сапрыкина // Экономика и предпринимательство. — 2015. — № 6-1 (59-1). — С. 404–406.

2. Сапрыкина Н. В., Чернобродова Л. А. Человеческий капитал как фактор социально-экономического развития региона / Н. В. Сапрыкина, Л. А. Чернобродова // Современная экономическая политика: приоритеты, стратегии, механизм. Материалы Международной научно-практической конференции. — 2013. — С. 215–218.

3. Сапрыкина Н. В., Шароватова Т. И. Проблемы управления персоналом в условиях инновационного развития предприятия АПК / Н. В. Сапрыкина,

Т. И. Шароватова // Новая модель экономического роста: научно-теоретические проблемы и механизм реализации. Материалы Международной научно-практической конференции. — пос. Персиановский, 2014. — С. 223–226.

4. Сапрыкина Н. В. Трансформация трудовых отношений на предприятии в условиях рыночной экономики (вопросы теории и методологии) автореферат дис. ... доктора экономических наук / Рост. гос. ун-т. Ростов-на-Дону, 2003.

5. Сапрыкина Н. Институциональные особенности формирования аграрного рынка труда / Н. В. Сапрыкина // Международный сельскохозяйственный журнал. — 2000. — № 6. — С. 13.

6. Сапрыкина Н. В., Чернобродова Л. А. Институциональные механизмы развития человеческого капитала инновационного предприятия / Н. В. Сапрыкина, Л. А. Чернобродова // Стратегия экономического развития России с учетом влияния мирового сообщества. Материалы VII Международной научно-практической конференции: в 2-х томах. — 2015. — С. 29–32.

Тищенко Станіслав Вадимович
*студент факультету прикладної математики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Економічна система — це сукупність взаємопов'язаних і певним чином упорядкованих елементів економіки.

Основним соціально-економічним критерієм типологізації економічних систем у радянській марксистській економічній літературі 70–90-х років був спосіб поєднання виробників із засобами виробництва, або панівна форма власності на засоби виробництва.

Економічну систему у той час трактували як:

- 1) систему економічних відносин;
- 2) сукупність продуктивних сил і виробничих відносин, тобто спосіб виробництва;
- 3) спосіб виробництва і внутрішньо притаманний йому механізм господарювання на певному етапі розвитку;
- 4) сукупність усіх видів господарської діяльності суспільства, яка здійснюється у формах певних виробничих відносин і соціальних інститутів;
- 5) конкретно-історичну форму існування і вияву виробничих відносин разом з притаманними їй формами організації виробництва й управління у певній країні і на даному етапі суспільного розвитку; 6) поняття, тотожне «економіці» в цілому.

Як бачимо, незважаючи на багатоманітність трактувань, усі вони виходять з визнання головним системо-утворюючим фактором і основою «економічної системи» відносин власності на засоби виробництва. Еволюція ж економічних систем відбувається відповідно до розв'язання основної економічної суперечності: між новими продуктивними силами і організаційно-економічними відносинами, з одного боку, та існуючою формою власності — з другого. З утвердженням нової форми власності змінюється весь економічний базис суспільства і надбудова, яка йому відповідає. В результаті виділяють: первісний

лад (примітивний колективізм); феодалізм; капіталізм; комунізм (соціалізм). Це є формаційний підхід до економічних систем.

Сучасні немарксистські концепції не відмовляються від побудови «економічних систем» залежно від інститутів власності. Однак дослідження обов'язково доповнюються проблемою задоволення зростаючих потреб людей в умовах відносно обмежених природних та інших ресурсів, тобто проблемою ефективного суспільного виробництва. Вона конкретизується у низці фундаментальних економічних питань: що виробляти? як виробляти? для кого виробляти? чи здатне виробництво адаптуватися до змін у споживчому попиті, постачанні ресурсів, технології тощо?

Інакше кажучи, критерієм класифікації економічних систем виступає механізм координації (регулювання, управління) економічної діяльності суспільства. Це функціональний підхід до економічних систем.

Наприклад, у структурно-управлінських визначеннях економічну систему розглядають як соціально створений механізм для прийняття економічних рішень (що, як, для кого) у трьох ключових сферах: виробництві, споживанні й розподілі. Отже, під економічною системою розуміють саме механізм управління, а еволюція економічних систем означає його зміни та вдосконалення.

Автори мотиваційних (цільових) визначень економічної системи виходять з того, що сучасне суспільство в економічній сфері реалізує багато цілей, зокрема, досягнення повної зайнятості, певних темпів економічного зростання, справедливого розподілу доходів. Отже, економічна система є механізмом координації економічної діяльності заради досягнення головної, кінцевої мети суспільства.

В інституційно-соціологічних визначеннях економічну систему характеризують як комплекс економічних відносин між господарськими одиницями (домашніми господарствами, фірмами, профспілками) та економічними агентами (працівниками, споживачами, підприємцями), що розвиваються завдяки певній сукупності економічних, соціальних, політичних, культурних та інших інститутів. Останні й вирішують, що, як і для кого виробляти. Еволюція економічних систем при цьому відбувається під впливом змін у політико-правових інституціях, соціально-культурних потребах населення, в техніко-економічній базі суспільства.

Самостійним критерієм типологізації економічних систем у сучасній економічній теорії вважають також ступінь індустріально-економічного розвитку, який визначає відповідний етап розвитку суспільства: доіндустріальне суспільство — індустріальне суспільство — постіндустріальне суспільство.

Більш змістовно специфіку кожного етапу визначають особливості продуктивних сил, насамперед засобів виробництва (ручні знаряддя праці — машини — інформатика), та провідного сектора економіки (землеробство — індустрія — наука), а також тип обумовленості суспільної поведінки і тип суспільної людини. Згідно з цим критерієм етапи розвитку суспільства мають такий вигляд:

- 1) доекономічне (традиційне) суспільство патріархальних людей з патріархальними традиціями та позаекономічним примусом до праці;
- 2) економічне суспільство економічних людей з матеріальними (грошовими) стимулами до праці;
- 3) постеконічне суспільство, яке задовольняє потреби творчого розвитку творчої людини.

Залежно від рівня продуктивних сил, динаміки процесів нагромадження та рівня споживання, побудовано теорію стадій економічного зростання У. Ростоу. Згідно з нею розвиток суспільства від традиційної до індустріальної економіки відбувається у такій послідовності: традиційне суспільство; перехідне суспільство, в якому закладаються основи перетворень; суспільство, яке зазнає процесу зрушень; суспільство, що визріває; суспільство, яке досягло високого рівня масового споживання.

З початку 60-х років ХХ ст. концепція постіндустріального суспільства дістала багато конкретних назв. Серед них такі: «суспільство третьої хвилі» О. Тоффлера, «інформаційне суспільство» І. Массуді, «суспільство інформатики і високої технології» Дж. Несбіта, «суспільство послуг» Ж. Фурастьє, «суспільство нового гуманізму» А. Печчеї, «суспільство пост матеріальних цінностей» Р. Інглехарта та ін.

Існують також класифікації економічних систем залежно від розвитку цивілізації. Така економічна система включає дію не тільки економічних (внутрішніх), а й таких неекономічних (зовнішніх) стосовно економіки) елементів, як соціокультурні (національні, релігійні, етичні і т. ін.), соціально-політичні (цінності демократії, правової держави тощо), постеконічні (соціально-творчі, комунікативні), природно-кліматичні, географічні та інші фактори. Особливістю цивілізаційного підходу до економічних систем є багатомірність аналізу та численність критеріїв, які не мають вузько-економічних вимірів.

Різними є й визначення економічних систем, наприклад:

- доіндустріальна (традиційна) цивілізація, індустріальна (економічна) цивілізація, постіндустріальна (постеконічна) цивілізація;
- традиційна (патріархальна, авторитарна) цивілізація і ліберальна (ринкова, демократична) цивілізація;

– шлях до «єдиної світової цивілізації» та інші.

Еволюція економічних систем як форм господарювання

Більшість економістів характеризують економічні системи як форми господарювання за формою власності на засоби виробництва і за способом координації та управління економічною діяльністю.

Первіснообщинній системі, господарствам рабовласників і феодалів була притаманна натуральна економіка, тобто такий тип організації виробництва і координації економічних зв'язків, коли люди виробляли продукт лише для задоволення своїх власних потреб. Кожне господарство було замкнутою системою організаційно-економічних відносин, відокремленою від інших, існувало за рахунок власних виробничих ресурсів з метою самозабезпечення всім необхідним для життя. На основні запитання (що, як і для кого) відповідали власники господарств, орієнтуючись на внутрішньогосподарські потреби, традиції та звичаї.

Окремі вияви натуралізації економіки існують і в наш час у вигляді автаркії — господарської політики фірм, регіонів і навіть держав, спрямованої на створення замкнутого господарства, розрив традиційних господарських зв'язків зі своїми партнерами. За деякими оцінками, в середині ХХ ст. в натуральному і напівнатуральному виробництві у країнах, що розвиваються, працювало близько 50–60% населення. Однак у сучасному суспільстві переважають зовсім інші економічні системи. Розглянемо їх.

Командна економіка (командно-адміністративна, соціалістична, планова). Ця модель економічної системи була втілена в колишньому СРСР і країнах соціалістичної співдружності та зберігалася до початку ринкового реформування їх економіки.

Командне господарство характеризується:

- 1) одержавленою суспільною власністю практично на всі матеріальні ресурси;
- 2) централізованим регулюванням економіки на основі державних директив і планів;
- 3) централізованим розподілом матеріальних ресурсів між підприємствами;
- 4) одержавленням робочої сили: централізованим вирішенням питань підготовки і використання працівників окремих професій на підприємствах, у регіонах; застосуванням примусових методів активізації працівників, а в недалекому минулому СРСР — наявністю навіть таких архаїчних типів експлуатації людини людиною, як античний («табірна економіка», де в окремі періоди радянського режиму експлуатувалася праця 11–14 млн чоловік, або 25% зайнятих у галузях матеріального

виробництва) і кріпосницький («казармена економіка» для 35 млн селян та близько 3 млн спецпоселенців), як наслідок — відсутністю матеріальної заінтересованості більшості працівників у результатах своєї праці;

- 5) централізованим регулюванням виробленого національного продукту, встановленням обов'язкових співвідношень і основних народногосподарських пропорцій;
- 6) існуванням величезного бюрократичного апарату управління.

Отже, суспільне виробництво регулюється з єдиного економічного центру, який ототожнюється з державою та її управлінським апаратом. Останній бере на себе всі повноваження верховного власника засобів виробництва.

Звичайно, командна економіка має і певні позитивні риси. До них належать: можливість комплексного використання ресурсів у виробництві; повна зайнятість працездатного населення; спрямованість виробництва на забезпечення населення товарами першої необхідності; можливість значної економії виробничих витрат (зниження собівартості продукції) в умовах концентрації виробництва на великих підприємствах і контроль з боку державних органів; безплатність багатьох послуг у сферах охорони здоров'я, освіти, культури, спорту тощо.

Однак все це не вирішує основної економічної суперечності командної економіки — між формально-юридичною рівністю всіх працівників як співвласників засобів виробництва і дійсним економічним привласненням окремими представниками суспільства — державними органами та управлінським апаратом. Безпосередній виробник матеріальних благ за такої системи може бути тільки імітатором економічної активності. Неминучими стають здобуття доходів без будь-якого зв'язку з результатами праці, «тіньова економіка», нерегламентоване підприємство. Деякі трудові колективи застосовують економічні страйки.

Поступово стає очевидним, що подальше функціонування виробництва й існування суспільства в цілому неможливі без реформування економічної системи у напрямі її демократизації, насамперед шляхом індивідуалізації і персоналізації відносин власності.

«Чисто» ринкова економіка («чистий» капіталізм). Її основними принципами є:

- 1) приватна власність на матеріальні ресурси і вироблену продукцію;
- 2) свобода вибору і підприємництва, а саме: споживача — у визначенні того, які товари і послуги має виробляти економіка; фірм-виробників — у виборі сфери діяльності, придбанні матеріальних ресурсів, наймі робочої сили, організації виробництва

і збутової, розподілі доходів тощо; власників ресурсів — у розпорядженні ними;

- 3) особистий економічний інтерес, відповідно до якого діє кожний економічний суб'єкт і який є основною рушійною силою всієї економіки;
- 4) конкуренція як суперництво між учасниками ринкового господарства стосовно кращих умов виробництва, купівлі та продажу товарів;
- 5) господарські ризики:
  - а) загальноекономічного характеру, які можливі внаслідок поточної господарської ситуації у країні та окремих галузях;
  - б) політико-правового характеру, зумовлені діями уряду, між-національними конфліктами, страйками тощо;
  - в) виробничого характеру на рівні підприємств;
  - г) комерційного характеру як результат зміни господарської кон'юнктури, цін, валютних курсів, інфляції тощо;
- 6) ціноутворення як основний координаційний механізм економіки, через який реалізуються рішення покупців і продавців.

Отже, ринкова економіка не потребує спеціального керівного органу, який би визначав, що виробляти і де брати ресурси, а це означає мінімум державного втручання.

Суто ринковою економікою раніше традиційно вважали економічну систему США. Проте аналіз сучасних відносин власності й управління свідчить, що вона є скоріше теоретичною моделлю, ніж реальністю. В чистому вигляді ринкової економіки не існувало і не існує в жодній країні світу.

Змішані економічні системи. Більшість розвинутих країн мають змішані економічні системи. Їх суть полягає в тому, що на мікроекономічному рівні відносини регулюються економічними законами ринку, а на макроекономічному — законами держави. Економічними функціями держави при цьому є:

- 1) підтримка конкуренції і вільного підприємництва шляхом створення необхідної правової бази та захисту ринку від можливих проявів монополізму;
- 2) розподіл доходів на основі принципів ринкової економіки — за власністю на ресурси (матеріальні і трудові) при одночасному державному регулюванні нерівності розподілу економічними методами (через трансфертні виплати, систему оподаткування, регулювання цін, контроль за доходами і т. ін.);
- 3) забезпечення повної зайнятості;
- 4) боротьба з інфляцією, стабілізація грошового обігу;

- 5) реалізація програм економічного зростання;
- 6) виробництво товарів першої необхідності, контроль за виробництвом з урахуванням зовнішніх чинників та ін.

Проте змішані економічні системи окремих країн мають свою, інколи навіть досить істотну специфіку.

Економіка узгоджень. Останнім часом багато хто із зарубіжних учених звертають увагу на соціально-економічний розвиток у напрямі від ринкової економіки до змішаної, а далі — до економіки узгоджень.

Концепцію «економіки узгоджень» було розроблено у країнах і для країн Скандинавії на основі спеціальних досліджень: з питань політики заробітної плати — в Данії; споживчого попиту — в Норвегії. Висновок науковців полягав у тому, що головним регулятором економічних зв'язків і прийняття рішень з фундаментальних економічних питань у наш час стали переговори (узгодження), які доповнюють ринкове регулювання економіки.

Найбільш очевидними вони є на ринку праці, де шляхом узгоджень між працівниками (профспілками) і роботодавцями регулюються рівень заробітної плати, тривалість робочого тижня, відпусток та інші питання. Таким самим чином між приватними фірмами і державою поджуються інвестиційні проекти.

У переговорах беруть участь:

- а) політичні формування — громадські комісії і комітети, які створюють для формулювання проблем і рекомендацій щодо здійснення необхідних заходів;
- б) наукові організації — інститути, які вивчають зміст об'єкта переговорів;
- в) організації з проведення переговорів — постійні чи сформовані у разі потреби;
- г) арбітраж — приватні або напівгромадські інститути, які займаються розв'язанням спорів і накладанням санкцій у разі порушення узгоджень.

Моделі змішаної економіки та економіки узгоджень часто називають «соціальним ринковим господарством». Його мета — досягнення високого рівня добробуту для переважної більшості членів суспільства в умовах економічних свобод і на основі конкурентного ладу.

Термін «соціальне ринкове господарство» запропонував А. Мюллер-Армак для характеристики форми переходу від воєнної, надцентралізованої економіки Німеччини до мирної. Однак з часом це поняття перетворилося на концепцію нового економічного ладу для ФРН, яку і було реалізовано у 50-х роках.

Основними елементами сучасної структури соціального ринкового господарства вважають:

- 1) конкурентний лад, заснований на приватній власності на засоби виробництва;
- 2) ринок як координуючий механізм і регулятор господарської діяльності;
- 3) домогосподарства та фірми (промислові, сільськогосподарські, торговельні, банківські та ін.) як основні господарючі суб'єкти;
- 4) принципово нову роль держави, яка забезпечує і контролює загальні умови нормального функціонування ринкового господарства, сприяючи зменшенню соціально-економічної нерівності різних суспільних груп за допомогою грошово-фінансової стабілізації, певної політики у сферах оподаткування, ринку праці, освіти, соціального страхування і та ін.

Еволюція економічних систем як форм господарювання тісно пов'язана з проблемою стабільності економічної системи.

Зовнішня стабільність, на думку відомого німецького економіста В. Ойкена, полягає в центрально-керованому господарстві. Навіть за умов повної відсутності економічної рівноваги система не відчуває внутрішньої потреби у змінах: рівновагу замінює механізм примусу. Тривалому збереженню такої тенденції сприяє і бюрократія.

Внутрішня стабільність існує:

- 1) в індивідуальному господарстві і підтримується діями власника;
- 2) за досконалої конкуренції, що сприяє рівновазі економічного процесу автоматично за допомогою цінового механізму.

Всі інші системи (між центрально-керованим господарством і ринковим, конкурентним) є нестабільними і мають тенденцію до трансформації.

Література

1. Конституція України. — К., 1996.
2. Закон України від 7 лютого 1991 р. «Про власність» — Закони України. — К.: АТ «Книга», 1996. — Т. 1.
3. Закон України від 26 лютого 1991 р. «Про підприємництво» — Закони України. — К.: АТ «Книга», 1996. — Т. 1.
4. Закон України від 1 березня 1991 р. «Про зайнятість населення» — Закони України. — К.: АТ «Книга», 1996. — Т. 1.
5. Закон України від 27 березня 1991 р. «Про підприємства в Україні» — Закони України. — К.: АТ «Книга», 1996. — Т. 1.

Секція 8. ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

Волоніц Олена Сергіївна
*аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

DOI: 10.25313/2520-2057-conf-2018/july1/4076/

ЕЛЕМЕНТИ ЗАСАДИ ЗМАГАЛЬНОСТІ СТОРІН У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Однією з умов вступу нашої країни в європейський правовий простір є постійне вдосконалення моделі вітчизняного законодавства. Результативність цього процесу цілком залежить від повномасштабного реформування національної правової системи на базі стандартів та принципів, що сформувався на загальноєвропейському рівні.

Прагнення суспільства до ідеальних форм організації життєдіяльності є природним та значною мірою стосується й галузі кримінального процесу, формою організації якого є змагальність. Тільки за цієї умови стає можливою реалізація прав та обов'язків сторін, оскільки змагальність вимагає від них постійної активності у збиранні, перевірці та дослідженні доказів на принципі рівності як стороною обвинувачення, так і захисту.

Одним з перших досліджував сутність змагальності сторін М. С. Строгович. Він бачив зміст вказаної засади у розподілі процесуальних функцій обвинувачення, захисту та правосуддя. Пізніше науковець доповнив зміст засади змагальності ще одним елементом — активним процесуальним становищем суду, та обмежив дію засади стадією судового розгляду [1, с. 149–150].

Вчений М. А. Маркуш вважає, що змагальність — це сукупність закріплених в законі приписів, процесуальних правил і методів їх виконання, які діють у всіх стадіях кримінального процесу [2, с. 59].

Сутність засади змагальності сторін також вивчали А. Д. Бойков, Г. Д. Побегайло та інші науковці. Не дивлячись на значну кількість наукових досліджень у цій сфері, проблеми засади змагальності повністю не вивчені і низка питань заслугоує подальшого дослідження.

Традиційно виділяється три основних складових принципу змагальності сторін [3, с. 249]. Першою складовою є поділ функцій обвинувачення, захисту та правосуддя. Відповідно до Конституції України, публічне обвинувачення в суді підтримує прокурор, захист від кримінального обвинувачення здійснює виключно адвокат, а правосуддя в Україні здійснюють виключно суди [4].

Ці ж норми закріплені у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі — КПК України). Так, статтею 36 КПК України передбачено, що прокурор уповноважений підтримувати державне обвинувачення в суді. Згідно ст. 45 вищевказаного кодексу, захист підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), здійснює адвокат. Відповідно до ст. 30 КПК України, правосуддя у кримінальному провадженні здійснюється виключно судом [5].

Такий категоричний поділ функцій виключає можливість делегування повноважень прокурора, адвоката чи судді іншим особам або органам.

Друга складова змагальності — це наявність рівних процесуальних прав сторін для здійснення своїх функцій. Цей елемент змагальності також знайшов відображення в КПК України, відповідно до якого сторони кримінального процесу мають рівні процесуальні права, при цьому не може бути привілеїв чи обмежень у їх використанні за ознаками раси, кольору шкіри, статі або іншими ознаками (ст. 10 КПК України). Відповідно до ст. 26 ч. 1 КПК України, сторони кримінального провадження є вільними у використанні своїх прав у межах та у спосіб, передбачених вказаним кодексом.

І, нарешті, третім елементом змагальності є наділення суду виключним правом ухвалювати рішення у справі та його керівне положення в кримінальному процесі. Відповідно до ст. 129-1 Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання. На мою думку, цю норму необхідно конкретизувати та викласти в наступній редакції: «Судове рішення, яке набрало законної сили, є обов'язковим до виконання».

Дія принципу змагальності сторін в кримінальному процесі направлена на реалізацію захисту прав учасників кримінального прова-

дження і передбачає поєднання ініціативності сторін при виконанні ними своїх процесуальних обов'язків із обов'язковим забезпеченням судом умов для реалізації наданих їм законодавством прав.

У кримінальному процесі постійно має місце зіткнення двох протилежних позицій: обвинувачення та захисту, які всупереч органічному взаємозв'язку є діаметрально протилежними. Змагальність в кримінальному судочинстві є способом взаємодії сторони обвинувачення та захисту, їх сумісною діяльністю, яка полягає в постійній боротьбі протилежностей та конкуренції, а іноді й у взаємодії протилежних інтересів [3, с. 250].

Важливе значення для реалізації засади змагальності мають співвідношення та обсяг прав сторін кримінального провадження. При цьому для ухвалення справедливого рішення недостатньо лише поділу функцій обвинувачення та захисту, необхідно, щоб сторони мали процесуальну рівність. Однак мова йде саме про процесуальну рівність, яка полягає в рівності процесуальних засобів, користуючись якими сторони відстоюють свою позицію та переконання. Фактичної ж рівності сторін не може існувати, оскільки неможливо визнати державний орган та особу, яка є обвинуваченим, рівними [6, с. 50].

Разом з тим, у кримінальному процесі історично склалося правило — «*favor defensionis*», тобто сприяння захисту, яке виключає домінуюче положення обвинувача і забезпечує рівність сторін кримінального провадження перед судом. Його суть полягає в наділенні обвинуваченого додатковими правами та засобами, за допомогою яких він має можливість відстоювати в суді свою позицію. Окрім того, Конституцією України та КПК України закріплено презумпцію невинуватості, відповідно до правил якої усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи.

Однак, закріплюючи на конституційному рівні такий невід'ємний елемент змагальності, як рівність сторін, законодавець прямо закріпив у ст. 10 ч. 2 КПК України, що у випадках і порядку, передбачених цим Кодексом, певні категорії осіб (неповнолітні, іноземці, особи з розумовими і фізичними вадами тощо) під час кримінального провадження користуються додатковими гарантіями.

Тобто, якщо в одному кримінальному провадженні буде два обвинувачених, серед яких один є іноземцем та не розуміє українську мову, то йому обов'язково призначається захисник та до кримінального провадження залучається перекладач. Оскільки ця процедура може зайняти довгий час, особливо під час судового провадження, може здатися, що порушується право другого обвинуваченого на вирішення справи в розумні строки. Окрім того, може скластися

хибна думка, що два обвинувачених, які є стороною кримінального провадження з боку захисту, наділені різним об'ємом гарантій та не є рівними у своїх процесуальних правах. Однак, вищевказана норма КПК України говорить не про нерівність, а про заборону дискримінації, яка закріплена і в ст. 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) [7]. «Лише відмінності в поводженні, які виникають з огляду на характеристики або «статус», які можна ідентифікувати, можуть становити дискримінацію за змістом статті 14 Конвенції». [8, п. 86] А тому призначення іноземцю, неповнолітньому або особі з розумовими чи фізичними вадами захисника лише допоможе запобігти будь-яких проявів дискримінації щодо нього.

Суд, самостійно обираючи процесуальні засоби з'ясування обставин справи, займає активну позицію в дослідженні її матеріалів, проте не бере на себе жодної з функцій обвинувачення чи захисту, оскільки він діє в процесуальних рамках, що засвідчують його неупередженість та об'єктивність. Суддя не наділений повноваженнями висувати або перевіряти версії, не може формулювати та висувати обвинувачення. Ініціатива та активність суду проявляється, зокрема, у перевірці дотримання конституційних прав всіх учасників процесу.

Враховуючи вищевикладене, можна підсумувати, що основними елементами засади змагальності є наявність реального розподілу функцій обвинувачення, захисту та правосуддя; незалежний та самостійний суд; рівність та збалансованість прав та обов'язків сторін.

Однак, на мою думку, такий елемент, як рівність та збалансованість прав та обов'язків сторін є відносним, тому що фактичної рівності не може бути, і завжди одна з сторін має домінуюче положення, що ні в якому разі не є порушенням засади змагальності.

Література

1. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса/М. С. Строгович. — М.: Наука, 1968. — Т. 1. — 470 с.
2. Маркуш М. А. Принцип змагальності в кримінальному процесі України: Монографія. — Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. — 208 с.
3. Мохонько О. О. Поняття і сутність засади змагальності сторін у кримінальному процесі України. Юридичний науковий електронний журнал. — 2015. — № 4. — С. 248–251.

4. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. — Назва з екрана.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. — Назва з екрана.

6. Лотыш Т. А. Проблемы гарантий принципа состязательности в уголовном судопроизводстве / Т. А. Лотыш // Государство и право. — 2002. — № 6. — С. 104–109.

7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 [Електронний ресурс]: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004. — Назва з екрана.

8. Справа Евейда та інші проти Сполученого Королівства [Електронний ресурс]: Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Евейда та інші проти Сполученого Королівства» від 15 січня 2013 року. — Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-126876%22>}. — Назва з екрана.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
«ИНТЕРНАУКА»

Сборник тезисов научных трудов

XXXII МЕЖДУНАРОДНАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ»

Санкт-Петербург–Астана–Киев–Вена

«31» июля 2018

Издано в авторской редакции

Адрес: Украина, г. Киев, ул. Павловская, 22, оф. 22

Контактный телефон: +38(044) 222-5-889

E-mail: info@international-science.com

<http://international-science.com>

<http://inter-nauka.com>

Подписано в печать 10.08.2018. Формат 60×84/16

Бумага офсетная. Гарнитура SchoolBookAS. Печать на дупликаторе.

Тираж 100. Заказ № 435.

Цена договорная. Напечатано с готового оригинал-макета.

Напечатано в издательстве ООО «Центр учебной литературы»

Свидетельство про внесения субъекта издательской деятельности в
государственный реестр издателей, изготовителей и распространителей
издательской продукции: Серия ДК № 2458 от 30.03.2006